

RESOLUCIJA VI. PLENUMA CK KPS

8. januarja t. l. je bilo VI. plenarno zasedanje CK Komunistične partije Slovenije z dnevnim redom: 1. Referat in razprava o delavskih svetih in upravnih odborih — referent tov. Stane Kavčič. 2. Izvolitev novega organizacijskega sekretarja. 3. Razno.

Na osnovi referata o delavskih svetih in upravnih odborih in po vsestranski in temeljiti diskusiji, v kateri je sodeloval tudi tov. Boris Kidrič, član Politbiroja CK KPJ, je bila sprejeta resolucija o nalogah partijskih organizacij in komunistov v podjetjih, v delavskih svetih in upravnih odborih.

Ker odhaja tov. Lidija Sentjurs, dosedanja organizacijski sekretar CK KPS, na novo službeno mesto, je bila na predlog sekretarja CK KPS tov. Mihe Marinka izvoljena za novega organizacijskega sekretarja tov. Vida Tomšičeva.

VI. plenum CK KPS ugotavlja, da kaže dosedanja praksa delavskih svetov in upravnih odborov, da je naš delavski razred sposoben v imenu skupnosti voditi in upravljati gospodarska podjetja in da so se delavski sveti v ogromni večini pravilno orientirali v svojem poslovanju ter da se zavedajo, da spada povečanje produkcije in produktivnosti, izboljšanje organizacije podjetij in dela ter delovne discipline med njihove poglavitne naloge. Delavski sveti in upravni odbori so se uveljavili med delavci, kakor tudi pri strokovnjakih in oblastnih ter državno-upravnih organih. Vpliv neposrednih proizvajalcev pri upravljanju se veča, hkrati se pogloblja pri delavcih zavest, da niso več v meznem odnosu do podjetja, marveč da so člani delovnega kolektiva, ki to podjetje vodi in upravlja.

Proces poglobljanja socialistične demokracije prinaša v delavskih svetih in upravnih odborih najbolj do izraza. Tu, v delavskih svetih in upravnih odborih, se razvija in utrjuje njena materialna osnova in njena vsebina. Pravilno pojmovanje socialistične demokracije, možnost svobodnega ustvarjanja in sproščene iniciative ter medsebojna konstruktivna kritika so elementi, ki ta proces označujejo in ga bogatijo z idejno politično strani s socialistično vsebino in perspektivo.

Hkrati pa VI. plenum ugotavlja, da partijska vodstva in partijski delavci premalo proučujejo družbeno-politični proces, ki se vrši z uvedbo in z vse večjim uveljavljanjem delavskih svetov med neposrednimi proizvajalci v podjetjih, da mu posvečajo premalo pozornosti in ne izkoriščajo dovolj tega moralno-političnega kapitala na ostalih področjih političnega in družbenega življenja.

Uspehi delavskih svetov so tem večji in pomembnejši, ker njihovo delo otežujejo številne objektivne težave, ki izvirajo bodisi iz naše gospodarske situacije oziroma so organizacijskega značaja. Sprito tega je razumljivo, da so se v nekaterih delavskih svetih pokazale razne napake in pomanjkljivosti.

Zato nalaga VI. plenum CK KPS na osnovi poročila in obravnave na zasedanju članom Partije in partijskim organizacijam naslednje:

1. Sprito dejstva, da delavski sveti često gledajo na nekatere probleme, predvsem na probleme gospodarskega značaja, preveč izolirano; da včasih ne vidijo splošnojugoslovanskih potreb; sprito dejstva, da sta ta ožina in to pomanjkanje širše perspektive posledica nezadostnega poznanja in proučevanja naše celotne problematike in načel, na katerih sloni naša dnevna praksa in zadane naloge, morajo partiji in partijske organizacije delati na to, da bi delavski sveti mnogo bolj koi doslej obravnavali osnovno problematiko našega gospodarskega, političnega in organizacijskega razvoja. Nenehno morajo izpopolnjevati svoje ekonomsko in politično znanje. Zlasti se morajo partiji in partijske organizacije odločno boriti proti tendencam partikularizma, kajti te so škodljive ne le skupnosti, marveč tudi posameznim podjetjem in s tem vsakemu posamezniku.

2. Najvažnejša in konkretna današnja naloga partijcev in partijskih organizacij je skrbeti, da bodo delavski sveti temeljito obravnavali predlog družbenega plana za 1952. leto. Ta predlog določa načela ekonomskega sistema, ki ga uvajamo, in glavno smer našega gospodarskega razvoja v tem letu. Cilj razumeti in poznati današnje ekonomske naloge podjetij in vsebino novega ekonomskega sistema ter ju s konkretnimi pripombami in predlogi izjaviti, mora biti namen in rezultat diskusije o družbenem planu.

3. VI. Plenum CK KPS smatra, da se je treba odločneje kakor doslej boriti za večjo produktivnost dela, za boljše finančno in komercialno poslovanje. Se bolj odločno je treba nastopiti proti vsem, ki zaradi neosnovanih vzrokov ne izpolnjujejo svojih nalog. Pozvati je treba na odgovornost in kaznovati vsakogar, kdor s svojim slabim delom onemogoča večje uspehe podjetju, ter prepričati, da bi posamezniki prihajali do nezastuženega plačila na tuj račun.

4. Posvetiti je treba več skrbi zaščiti delavcev. Med vzroki številnih nesreč je tudi premajhna pazljivost pri delu in pomanjkanje izkušenj, zlasti pri mlajših delavcih. Zato naj delavski sveti skupaj s partijsko in sindikalno organizacijo vzgajajo delavce tako, da bo število nesreč zaradi subjektivnih okoliščin praktično odstranjeno. V ta namen je treba izrazite primere malomarnosti ali lahkomiselnosti ter neupoštevanja predpisov in navodil pri delu tudi strogo kaznovati.

5. Delavski sveti naj se bolj zanimajo za lokalne probleme. Aktivneje naj sodelujejo pri reševanju raznih komunalnih, prehranbenih, kulturno-prosvetnih, zdravstvenih vprašanj in tako dalje. V korist vseh neposrednih proizvajalcev naj bodo vsestransko aktivni. Lokalno-oblastnim organom naj nudijo pri reševanju lokalnih problemov v okviru možnosti tehnično, strokovno in materialno pomoč.

6. Zaradi nekaterih specifičnosti ter dokaj številnih slabosti in napak pri delavskih svetih na področju trgovine, gostinstva in turizma je treba tem delavskim svetom nuditi čim večjo pomoč. Okrajna partijska vodstva in odgovorni partijski delavci morajo z vzgojno-političnim delom pomagati tem delavskim svetom v boju proti vsem pojavom nerazumevanja vloge socialistične trgovine, proti pojavom spekulativnosti, nediscipline in nepravilne politike cen.

7. Ker nekatere partijske organizacije smatrajo, da zaradi uveljavljanja delavskih svetov nimajo več nikakršne odgovornosti do tistih vprašanj, ki jih rešujejo delavski sveti, in so se zato pasivizirale, poudarja VI. plenum CK KPS, da je tako mnenje povsem napačno in škodljivo. Partija, kot organizacija najzavrednejšega in najnaprednejšega dela delavcev mora razvijati svojo aktivnost v vseh vprašanjih, ki so v interesu kolektiva; komunisti morajo biti vedno najaktivnejši in najdoslednejši izvrševalci nalog, ki jih ima celotni kolektiv. S prepričevanjem, osebnim sposobnostjo, osebnim vplivom in z upravičeno kritiko ter praktičnimi zgledi se morajo partiji in partijske organizacije nenehno boriti za socialistične cilje, ki so hkrati cilji Partije in vsega delovnega ljudstva.

O čem so se jeseniški delavci pomenili s predsednikom Gospodarskega sveta tov. Borisom Kidričem

Ko je v sredo popoldne na Jesenicah odgovarjal na postavljena vprašanja, se je tov. Kidrič dotaknil tudi odnosov delavskega sveta tovarne in mestnega ljudskega odbora. Poudaril je, da ima delavski svet pomen za razvijanje novih družbenih odnosov v celotnem družbenem življenju. Saj ravno dejstvo, da postaja delavstvo v delavskem svetom neposredni gospodar tovarne, pomeni, da se družbeni odnosi spreminjajo. Nobenega dvoma ni, da bo razvoj delavskih svetov ustvaril

na nekatera vprašanja proizvodnje. Nekdo je postavil trditve, da je nevarnost, da bodo v novem gospodarskem sistemu, nekatera podjetja poskušala navijati ene. Tov. Kidrič je dejal, da je naš gospodarski sistem poskrbel, da take težnje ne bodo z lahkoto uspele in da jih bomo pravočasno preprečili. Vzemimo ekonomske cene. Te cene ustrezajo maloprodajnim cenam. Maloprodajne cene pa so ustajene na tisti višini, ki ustreza kupnemu fondu prebivalstva. Podjetje, ki bo skušalo

majhen tudi plačni fond. Skratka, podjetje, ki bo skušalo navijati cene, bo avtomatično kaznovano s tem, da bo plačni fond za tisto dobo majhen, manjši kakor bi bil, če bi prodajalo svoje blago po pravičnih cenah. Proti navijanju cen bodo v svojem lastnem interesu zato nastopili predvsem delavci takega podjetja.

Nekdo je vprašal, kaj je mišljeno pod besedo minimalna kapaciteta. Tov. Kidrič je odgovoril, da je minimalna kapaciteta tista kapaciteta, ki jo je do socialistične skupnosti podjetje dolžno izkoristiti. Podjetje lahko v lastnem interesu izkoristi več, tisto minimalno kapaciteto je dolžno izkoristiti. Če ne izpolni minimalne kapacitete, ne izpolni svoje planske obveznosti. Če jo izkoristi v celoti, izpolni plansko obveznost sto odstotno, če pa jo izkoristi v večjem obsegu, tedaj plan prekorači. Minimalna kapaciteta je v družbenem planu preračunana tako, da mora biti ob izpolnitvi minimalne kapacitete v vseh podjetjih v Jugoslaviji na razpolago dovolj surovin in polfabrikatov za finalno proizvodnjo. Neizpolnitev minimalne kapacitete pomeni, da bo nekje zmanjkalo surovin ali polfabrikatov. Minimalna kapaciteta je tako izračunana, da je tudi tisto podjetje, ki surovine uvaža, preskrbljeno s surovinami in polfabrikati.

Na vprašanje, kaj bi se zgodilo v primeru, če bi cene surovin na svetovnem trgu narasle, naša akumulacija pa bazira na sedanjih cenah, je tov. Kidrič odgovoril, da bo v tem primeru država stopnja akumulacije spreminila. To je določeno, toda v vsakem takem primeru država ne bo spreminjala stopnje akumulacije. Če podjetje lahko na svetovnem trgu kupi ceneje, pa je po lastni neumnosti dražje kupilo, potem seveda država tega ne bo krila. V takem primeru bo seveda prizadet čisti dohodek podjetja.

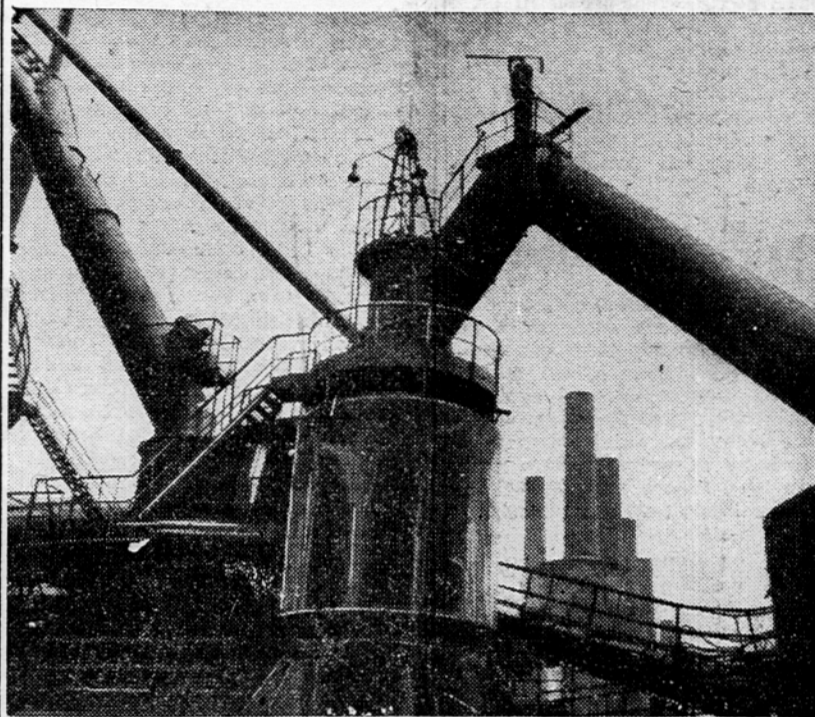
Ko je posebej govoril o vprašanju akumulacije, je tov. Kidrič dejal, da stopnja akumulacije ni toliko vprašanje odnosov med republikami, ker je enako določena za vso Jugoslavijo. Drugo pa so monopolne stopnje aku-

mulacije. Industrija sama ima v Sloveniji zelo velik monopol, ker so zaradi nizke proizvodnje in nezadostne industrializacije ter visokega povpravevanja cen visoke. Presežek med vrednostjo izdelkov in njihovimi cenami se zbira v državni blagajni za kapitalno graditve. V Sloveniji je največje predelovalne industrije, ki ima najbolj monopolni položaj. Drugo vprašanje pa je vprašanje stopnje akumulacije v isti industrijski panogi. Tu je treba računati s tem, kakšen je organski sestav kapitala, kakšna je strojna oprema. Če imamo iste vrste obrate pa je v nekaterih od teh manjša mehanizacija, potem je jasno, da bo podjetje zaradi manjše mehanizacije imelo tudi manjšo stopnjo akumulacije, ker je njegova proizvodnost dela nižja. Rečimo Jesenice in Zenica. Ne trdim, da so stopnje akumulacije že pravilno določene. Zato je ta stvar tudi v diskusiji. Zenica je podjetje, kjer se najbolj vidi razburkanost naše proizvodnje. Deloma je opremljena z modernimi, deloma pa z zastarelimi stroji. Ko bo Zenica zgrajena do konca, bo naprednejša od Jesenic in takrat bo njena stopnja akumulacije večja kakor stopnja na Jesenicah.

Nekdo je vprašal, kako bo v novem sistemu z lokalnimi podjetji, ki imajo zastarele stroje. Tov. Kidrič je dejal, da se na zastarele stroje mnogokrat samo izgovarjajo. Naj izdelujejo take proizvode, ki bodo rentabilni. Nam se marsičesa manjka. Ta podjetja pa pogosto izdelujejo cisto nepotrebne stvari. Naj se orientirajo na izdelavo blaga za potrošnjo, blaga, ki ga delovno ljudstvo najbolj potrebuje.

S tem je bil prvi del razgovora tov. Kidriča o jeseniških delavcih zaključen. Tov. Kidrič je se prošil navzoče delavce, naj se v predlogu družbenega plana za leto 1952 čim bolj resno zamislijo in naj začno o njem razpravljati. Dejal je, da se zelo mudi, kajti vlada bi rada čim prej dobila njihove pripombe, da bo družbeni plan za leto 1952 čimprej dokončno sprejet.

(Nadaljevanje pride)

Pogled na del jeseniške železarnice, kjer se delavski svet, ki je v Sloveniji med najboljšimi, čedalje bolj uveljavlja v upravljanju tega velikega podjetja

novode otnose tudi v komunalnem gospodarstvu. Namen imamo v bližnji bodočnosti čim bolj utrditi zveze med delavskimi sveti in ljudskimi odbori oziroma samoupravnimi entotami. Ze več kot leto dni gre proces decentralizacije. V precejšnji meri so že izginile razlike med bivšimi zveznimi, republiški in lokalnimi podjetji. Te razlike bodo v bodoče še bolj izginile. Kolikor bo imela socialistična skupnost potrebo izvajati državno kontrolo nad poslovanjem podjetij, se bo ta kontrola v bodočnosti postopno prenašala čim bolj na okrajne in mestne ljudske odbore. Ze danes je treba podvzeti prve ukrepe, da splošne državne kontrole na primer nad našim podjetjem ne bo izvajal samo industrijski svet oziroma glavna direkcija metalurgije, temveč tudi Mestni ljudski odbor na Jesenicah. Kdor je čital novi zakon o planskem upravljanju gospodarstva ve, da bo že v bližnji bodočnosti začela prehajati ta kontrola na okrajne skupščine. Skratka, vse bolj se približuje čas, ko bomo z ustvarjanjem pravic lokalnih organov ljudske oblasti, začeli uresničevati Marksovo komuno. Ta zveza med delavskim svetom in lokalnim odborom ljudske oblasti bo izrednega pomena za razvoj samih okrajev. Danes so se težave, ker moramo zaradi tega, da bi prišli v prihodnjih dveh letih na zeleno vejo, vlagati še ogromne vsote denarja za ključno kapitalno graditve. Danes se ta zveza zaradi tega ne vidi še tako jasno. Ko pa bomo konec leta 1952 dovršili ključno kapitalno graditve, bodo vse velikanske količine cementa, lesa, železa in tako dalje sproščene in bo mogoče v veliko večji meri, kakor smo si doslej lahko mislili, graditi bolnišnice, šole, stanovanja itd. Ustrezno temu se bo povečal delež okrajne in mestne blagajne na prispevku, ki ga sedaj tovarna plačuje v republiko in zvezno blagajno. Jasno je, da bo okrajna in mestna blagajna te vsote porabila za razvijanje komunalne dejavnosti, od česar bodo imeli korist zopet neposredno delavci samega podjetja. Letos bo prispevek podjetij za lokalne proračune sorazmerno še majhen, odvisen pa bo v absolutnem znesku od višine akumulacije.

O nalogah Partije v proizvodnji je tov. Kidrič dejal naslednje: Partija je avantgarda delavskega razreda in mora to biti v popolnem pomenu te besede. Naloga Partije ni, da komandira. Mnenje, da mora biti odnos Partije do delavskih svetov in upravnih odborov v komandiranju, bi bilo popolnoma napačno. Kaj je naloga Partije? Naloga Partije je, da z budnim oesom zasleduje vse. Ali gre proizvodnja dobro ali slabo. Predvsem pa, da budno prisluškuje vsem pobudam, ki jih daje vsak preprost delavec, da ima samostojno sodbo o tem, kako naj se organizira proizvodnja in da z metodo prepričevanja s pomočjo svojih članov doseže, da bodo delavski svet, delavski upravni odbor in direktor dobro delali. Naloga Partije glede proizvodnje je v tem, da s prepričevanjem stori vse, kar je potrebno, da se proizvodnja dobro organizira. Po drugi strani pa mora s svojim političnim vplivom mobilizirati delavske množice in utrjevati v njih socialistično delovno zavest, da bodo pripravljene storiti vse, da bo proizvodnja čim bolj tekla. V širšem smislu, v smislu mobilizacije delovnih množic ima enako dolžnost tudi sindikalna organizacija. Zlasti pa je treba poudariti vzgojno vlogo sindikata, predvsem dviganje socialistične zavesti v vsakem delavcu, članu in nečlanu.

Nato se je tov. Kidrič povrnil zopet navljati cene, ne bo moglo svojega blaga prodati. Cim pa ga ne bo moglo prodati, se ob koncu četrtega ali petletja ne bo pokazal na bančnem računu aktivni saldo ali le majhen dohodek. Ce pa bo majhen dohodek, bo

imel predsednik Sveta za ljudsko zdravstvo in socialno skrbstvo dr. Jože Potrč naslednji govor:

Ta teden proslavljajo obletnico smrti izumitelja pisave za slepe Louisa Braille-a ne samo vsi slepi, ampak vse kulturni svet, vsi napredni ljudje. Morda ga ne proslavljajo za železno zaveso, kjer vladajoča kasta trpi na manjši prioritete, ki ne daje nobenega priznanja zaslužnim ljudem, če niso Rusi.

Louis Braille je bil Francoz, rojen leta 1809, blizu Pariza, in je rano oslepel. Bil je odlični dijak pariske šole za slepe. Po vzorcu nekega francoskega oficirja je ustvaril in izpopolnil mednarodno pisavo za slepe. Ko je zvedel za ta vzorec, je vzklilil: »Zdaj smo slepi spregledali!«

Prav je, da so vsi napredno misleči ljudje tako visoko ocenili to dejanje, ki omogoča slepim po vsem svetu, da lahko uživajo kulturne dobrine in

ustvarjalno sodelujejo kot polnopravni državljani v produkciji in kulturi. Tisoči in tisoči od narave ali nesreče prizadeti lahk, čim bolj uživajo življenje in doživljajo veliko etično vlogo dela za družbo in najdejo tako svojo polno življenjsko srečo.

Ker nam socializem ni fraza kot v Sovjetski zvezi, ampak življenjska potreba, zato ob vsaki konkretni priliki manifestiramo svojo pripadnost naprednim, to je demokratičnim in socialističnim idejam današnje dobe. Spoštovanje človekoljubnih dejanj pri drugih narodih utrjuje veliko idejo bratstva med narodi ali resničnega internacionalizma, krepi medsebojno spoznavanje in boj za mir in socialni napredek. Kdor iskreno želi socialistične odnose med ljudmi, ta mora z globokim spoštovanjem zreti na živ-

ljenjsko delo Louisa Braillea. Zanimivo je, da je moralo trajati precej časa, preden je bilo epahalno delo za slepe pravilno ocenjeno in izkoriščeno. Toda takšna je zgodovina znanosti, da si morajo pridobiti nove ideje v veljavo v borbi proti preživlim idejam in zastarelim odnosom med ljudmi.

O delu za naše slepe in za ohranitev vida pri zdravih kakor tudi o delu in uspehih naših slepih samih je bilo vse ta teden mnogo povedanega in napisanega. Zelen bi povedati, prvič, da izvira naša dolžnost do slepih iz našega svetovnega nazora, iz znanstvenega socializma. Nam je tuja tista lažna moralna, ki pridiga asketizem za delovno ljudstvo in dopušta preirano uživanje za gospodujoče. Naša socialistična moralna nam omogoča, da ljubimo življenje in zdravo, kulturno izviranje in vsestransko razvijanje vsakega posameznika. Za nas iz tega vzroka ni sreče brez splošne blaginje, brez blaginje ljudstva.

Drugič, imam za svojo dolžnost, da povem, da moramo za slepe še mnogo storiti. Porabili hočem to svečano priliko, da osvetlim naš boj in mesto našega boja za humanizem in socializem s staljša zgodovinskega razvoja humanizma, v luči najaktualnejših dejstev, mimo katerih ne moremo iti brez odgovora. Mi smo že kar vajeni, da klevetajo naš boj z vzhoda in zahoda in deloma, čeprav redko, iz same naše sredine. To so zakoniti pojavi, spomniti se pa moramo tudi tega, da je odgovor na vse to prav tako naša zakonita, moralna dolžnost.

Iz Sovjetske zveze nas klevetajo z najbolj smešnimi absurdnostmi, skušajo (Nadaljevanje na 2. str.)

Nova telefonska centrala v Kopru

Podjetje »Nikola Tesla« iz Zagreba urejuje v Kopru polavtomatično telefonsko centralo. Ta telefonska centrala bo že prihodnji mesec zamenjala in nadomestila staro telefonsko centralo, ki je bila urejena še pred prvo svetovno vojno.

V REME

REMENSKO POROČILO HIDROMETEOROLOŠKE SLUŽBE

Stanje dne 11. januarja ob 7: Vsa severna, srednja in zahodna Evropa se nahaja v področju močne doline nizkega zračnega pritiska, ki sega od Skandinavije do Sredozemlja. Vanjo pritekajo polarno-tropske zračne mase, ki povzročajo nadaljnje otoplitve na kontinentu, ki bodo trajale najmanj 4 dni. Snežne razmere, dne 11. januarja 1952: Planica na 48 cm podlage 10 cm prišta, temperatura 00 C; Jezerško na 20 cm podlage, 5 cm južnega snega, temperatura -20 C; Celje na 5 cm podlage, 10 cm južnega snega, temperatura 50 C; Smartno pri Slovenj Gradcu na 13 cm podlage, 9 cm prišta, temp. -60 C; Maribor na 8 cm podlage, 8 cm trdega snega, temperatura -20 C; Murska Sobota na 6 cm podlage, 6 cm južnega snega, temperatura 50 C; Novo mesto na 9 cm podlage, 9 cm trdega snega, temperatura -20 C; Smarna gora na 8 cm podlage, 3 cm južnega snega, temperatura +10 C. Napoved za soboto, 12. januarja 1952: Pretežno oblačno vreme s krajevnimi padavinami, deloma sneg. Temperatura ponoči -40 C, podnevi do 80 C. Prevaldo bo zahodnik.

Dosedanja organizacijski sekretar CK KPS tov. Lidija Sentjurs

Novi organizacijski sekretar CK KPS tov. Vida Tomšič

Generalna skupščina OZN je odobrila razorožitven predlog zahodnih velesil

Pariz, 11. jan. Generalna skupščina OZN je na današnji plenarni seji z 42 proti 5 glasovom (7 držav se je glasovanja vzdralo) v celoti odobrila razorožitveni predlog zahodnih velesil. Predlog določa med drugim v roku 30 dni ustanovitev razorožitvene komisije, katere člani bodo vsi člani Varnostnega sveta in Kanada.

Sovjetska zveza je umaknila svoj dodatni predlog za takojšnjo prepoved atomskega orožja.

Posebni politični odbor je danes nadaljeval razpravo o poročilu komisije Združenih narodov za pomiritev v Palestini. Pred odborom sta sovjetski predlog o razpustitvi komisije in predlog štirih držav o nadaljevanju dela komisije, ki naj bi prenesta svoj sedež iz Jeruzalema v New York.

Delegat Jemena je izjavil pri razpravi, da bo vložil izpremenjivne predloge k resoluciji štirih držav, da bi se razširila sestava in pooblastila komisije za pomiritev. Proti poročilu komisije kakor tudi proti celotnemu njenemu delu je ostro nastopil predstavnik Pakistana.

Pomočnik tajnika Arabske lige Šukri je predlagal, naj bi pod pokroviteljstvom OZN ustanovili tri komisije za pomiritev v Palestini, katerih pooblastila naj bi bila v skladu z resolucijami Generalne skupščine o vprašanju Palestine.

Bidault vrnil mandat

Pariz, 11. jan. (AFP) Georges Bidault je sporočil predsedniku republike Vincentu Auriolu, da ne bo sestavil vlade. V nasprotju s svojimi predniki je Bidault poskušal pripraviti teren med strankami in političnimi skupinami. Opazovalci mislijo, da še ni nastopil čas, da bodo različne politične skupine začele popuščati, da bi bila vladna kriza čimprej rešena.

Grožnje in pritisk na Beneške Slovence

Trst, 11. jan. (Tanjug) Karabinjerji in obšinske oblasti vasi Breda v beneški Sloveniji izjavljajo pritisk na Slovence, ki so vpisali svoje otroke v slovensko srednjo šolo v Gorici. Zadnje dni so morale štiri slovenske družine zaradi groženj in pritiska vzeti svoje otroke iz slovenskega dijaškega doma v Gorici in jih nastaniti v italijanskem dijaškem domu v Martinjaku.

Po nešteti krivica pravična sodba

Celovec, 11. jan. Avstrijsko ustavno sodišče je na pritožbo Slovenskega šolskega društva iz Celovca potrdilo obstoj društva in razveljavilo odlok avstrijskega notranjega ministrstva, ki je na osnovi protipravnih nacistično-gestapovskih nasilnih ukrepov proti temu društvu oporekalo njegov obstoj. Koroški Reichsstatthalter je 29.

januarja 1941 izdal odlok o razpustitvi Slovenskega šolskega društva, ki pa društvu ni bil nikdar dostavljen, temveč so le gestapovski oblasti zasegale društveno premoženje. Po številnih krivičnih odlokih, ki so jih razne avstrijske oblasti po vojni izdale proti Slovenskemu šolskemu društvu, je po sedmih letih končno avstrijsko ustavno sodišče izdalo pravično razsodbo.

Nepredni razgovori v Pan Mun Jomu

Pan Mun Jom, 11. jan. (Tanjug) Tudi na današnji seji pododbora za premirje ni bil dosežen nikak napredek. Delegacija Združenega poveljstva je zahtevala od nasprotne stranke, da mora pojasniti svoje stališče do prepovedi graditve vojaških letališč med premirjem, vendar ni dobila zadovoljive izjave.

Januarja 1941 izdal odlok o razpustitvi Slovenskega šolskega društva, ki pa društvu ni bil nikdar dostavljen, temveč so le gestapovski oblasti zasegale društveno premoženje. Po številnih krivičnih odlokih, ki so jih razne avstrijske oblasti po vojni izdale proti Slovenskemu šolskemu društvu, je po sedmih letih končno avstrijsko ustavno sodišče izdalo pravično razsodbo.

Odstop De Nicole

Rim, 11. jan. (AFP) Predsednik italijanskega senata Enrico De Nicola je odstopil. De Nicola je postal predsednik senata v začetku leta 1951. Rimski tisk priča, da bo trajala kriza senata zaradi odstopa De Nicole zelo dolgo in da bo težko poiskati osebnost, ki bi uživala zaupanje večine. Kot možne naslednike De Nicole omenjajo: krščansko-demokratskega senatorja Alberta Bertona, republikanca Feruccia in liberalca Casatta.

Delo zakonodajnih odborov Ljudske skupščine FLRJ

Zakonodajna odbora obeh svetov Ljudske skupščine sta začela 10. februarja zvečer svoje delo z obravnavo zakonskega predloga o upravnih sporih. Ta zakonski predlog je bil predložen prejšnji mesec zakonodajnim odboroma, toda zaradi pomanjkanja časa je bil vrnen vladni FLRJ s pripombo, da bodo razpravljali o njem ta mesec.

V načelni razpravi o tem predlogu, s katerim smo seznanili naše bralce že v sredo, dne 9. t. m. je govoril na seji zakonodajnega odbora Zveznega sveta član odbora dr. Jerko Radmilovič. Govorec o sodni kontroli vseh aktov organov državne uprave, je dr. Jerko Radmilovič med drugim dejal: »Če upoštevamo, da je zakonski predlog prvi korak na poti za organiziranje sodne kontrole nad akti organov državne uprave in da bo ta zakon sprejet v prvi vrsti kot pomemben ukrep za varstvo državljanov, mislim, da bi bilo za sedaj dovolj, organizirati tak sistem sodne kontrole, ki bi državljanu varoval pred konkretno kršitvijo njegovih pravic in zakonitih koristi. Pustiti je treba prihodnosti, da uredi vprašanje kontrole vseh aktov organov državne uprave in to šele tedaj, ko bomo na tem področju dosegli zadovoljive uspehe.«

Po izjavljanju Jerka Radmiloviča so nadaljevali člani zakonodajnega odbora podrobno razpravo o zakonskem predlogu. Ne seji zakonodajnega odbora sveta narodov, ki jo je vodil predsednik Moša Pijade, je stavil član odbora Hinko Kržižman načelno pripombo k 18. členu zakonskega predloga, ki govori o pristojnosti vrhovnega sodišča FLRJ, da rešuje pritožbe proti sodbam vrhovnih sodišč ljudskih republik, če je upravni akt izdal kak zvezni organ in če je treba uporabiti na pravno razmerje neposredno zvezni predpis. Izrazil je mnenje, da bi bilo v tem primeru vrhovno sodišče FLRJ preobremenjeno z delom, tako da ne bi moglo reševati vseh pritožb, ki jih bo samo s področja socialnega zavarovanja zelo veliko. V razpravi o tem zakonskem predlogu so sodelovali člani odbora Ida Sabe, Gojko Gacević, Hinko Petrovič, Josip Ruš in drugi.

Odbora nadaljujeta svoje delo. V Vuhredu zaključujejo proučevanje zemljišča za novo hidrocentralo. V Vuhredu zaključujejo proučevanje zemljišča za novo hidrocentralo, ki bo imela 3 agregate in 4 pretočna polja. Računajo, da bodo začeli gradnjo ob koncu leta. Novo hidrocentralo v Vuhredu bo gradil delovni kolektiv Gradisa, ki gradi hidrocentralo v Vuzenici.

Kdor ne vidi razlike med partizanom in fašističnim izdajalcem je moralno popolnoma slep

(Nadaljevanje s prve strani) zadel naše vodstvo, a logika in dialektika jim onemogočata, da bi skрили svoje protisocialistično lice, zato klevetajo ne samo vodstvo, ampak vse tisto, kar je sveto milijonom ne samo Jugoslovancev, ampak vseh naprednih ljudi sploh. Klevetajo sam boj za napredne ideje, naš narodnoosvobodilni boj, etiko naše socialistične revolucije, podkajo nam prav to, kar izpolnjuje njegovo egoistične duše in proti čemu so se borili naši narodi.

Da rabim besede iz njihovega tabora: Zrušila so se jim razmerja med resnico in lažjo, med dobrim in zlim, in tako trdi n. pr. Stalin, da nima naša Partija, ki je dala tako ogromno žrtev na strani profašističnega tabora in ki je dala tako svetel vzgled poštrevnosti, politične močnosti in stratične sposobnosti, nič več zasluge kakor n. pr. bolgarska ali madžarska Partija, ki skoraj s prstom nista zganile za zmago dobrega nad zlim. Logika rušenja razmerja med resnico in lažjo jih je dovela celo do absurdnih trditve, ki ponižuje pamet tistih, ki zmorejajo kaj takega trdit, da je bilo vodstvo NOB v službi samega Hitlerja, Hitler bi naj po tej logiki smil v samomorilnem namenu vezal svoje divizije na Balkanu.

Visek rušenja razmerja med dobrim in zlim je brez dvoma Stalinov telegram Nemcem (1950. leta), čes da so Nemci in Rusi dali v tej vojni največ žrtev, da so skupaj najbolj močni in nepremagljivi. Tu je razmerje med žrtvami za mizantropski fašizem in med žrtvami plemenitega ruskega naroda in vseh drugih narodov za svobodo do dna razrušeno. To prilizvoda do dne razrušeno. To prilizvoda do dne razrušeno. To prilizvoda do dne razrušeno.

Pariz, 11. jan. Nocoj je umrl general de Lattre de Tassigny, vrhovni poveljnik francoske vojske v Indokini. Dve transfuziji krvi, ki sta bili izvršeni ponoči, sta bili brezuspešni. London, 11. jan. Kapitan ladje »Flying Enterprise« Carlsen in prvi oficir vlačila »Turmoile Dancy« sta sinoči prispela v angleško pristanišče Falmouth. Prirejen jima je bil izredno slovesen sprejem, katerega je prisotnovalo 7000 ose. Pomorska zavarovalnica »Lloyde« je odkrivala Carlsena s srebrno medaljo za posebne zasluge, s katero je bilo došlo odlikovanih skupno 416 pomorščakov. Danski kralj je poslal Carlsenu posebno poslanico. Pri sprejemu Carlsena sta bila navzoča njegov oče in mati, ki sta z letalom prispela iz Danske. Carlsen je prejel nešteto brzojavnih čestitk in daril.

(namreč misel o ljudski sreči) ravnodušno vprašanje: kaj pa to meni mar? Zato ni imel in nima nobenih zvez z našim (namreč z ruskim) osvobodilnim gibanjem.

Kam je to Tolstoja privedlo? To je, kam vodi meščanski individualizem? Plehanov pravi tole: »Toda dialektični razlogi... so bili za »absolutno doslednega« Tolstoja vedno nesprejemljivi in samo zato je lahko postavljal naše revolucionarje v isto vrsto z našimi reakcionarji. Se več. Reakcionarji so se mu morali zdeti manj škodljivi kot revolucionarji« (Ista knjiga, str. 242.)

Ista dialektika ga je dovela celo do tega, da je postal njegov članek aproti smrtni kazni beseda v obrambo rabljeva (Plehanov II, str. 248).

Tolstoj je bil pač absolutno dosleden nacelu, da se zlu ne smemo z nasiljem upirati. Njegov individualističen odnos do naprednih idej in gibanj nam je danes razumljiv, četudi je obsojanju vreden. Razredni boj je bil se nezrel. Fronta ni bila tako jasno zacrtna. V naši NOB in ljudski revoluciji pa je bilo za slepca vse na dani. Tu je ljudstvo in Partija, tam posuroveli fašisti - okupatorji, tu pravica, svoboda, napredek, ljubezen do domovine, tam rasistično preziranje narodov in izdajstvo. Kdor te razlike ne vidi, kdor ne čuti razlike med žrtvijo, ki jo doprinaša partizan in sramotnim dejanjem izdajalca, ta je popolni moralni slepec.

Gre za neizmerno preprosto stvar, gre za dva svetovna nazora.

Naš svetovni nazor je direktno nasproten individualizmu, pa naj se imenuje krščanski ali liberalni. Nam je najsvetejša stvar blaginja ljudstva, individualistu - lastni jaz. Zato je tako značilen za individualizem strah pred smrtjo, ta čisti produkt individualizma! Individualizem je strahno uboštvo, upuščanje človeške duše (Feuerbach). Ko so stotisoči partizanov in končno milijoni borcev v anti-fašistični vojni videli pred seboj cilj boljšega življenja, lepšega in pravičnejšega, za katerega je vredno umreti, takrat je videl individualist v smrti le zlo in jo celo postavljal kot najneverjetnejši nesmisel. V smrtnem strahu individualist (recimo naš slovenski individualist) »postoteri slo po življenju, nemirni počel je vsega obseveda. Kadar gre za njegov jaz, ne razmišlja o duši sovražnega vojaka; da reši sebe, žrtvuje vojaka. Nasprotno pa priznava fašistično pošast obdujude, čes v človeku je več stvari, ki jih je treba obudovati, kakor stvari, ki naj jih zančujejemo. Mislec individualist postavlja nasproti temu fašističnemu nestvoru partizane, komisarje. Tu pa je začuda step za humanizem in za visoko moralo teh borcev za svobodo. Nasprotno, nastala se s konstruirano aljubeznijo borcev do vohunke, pošastne želje fašista po ubijanju nedolžnih, vradi doživlja do kbraj, pripisuje tudi komisarju, celo isto fašistično filozofijo nadrestitve, vravnotežja misli in dejanjaj istd.

Svet meščanskega individualizma In njegova nizka morala je svet, ki se potaplja. Mesto prepuča socializmu in humanizmu. Nase ljudstvo se bori za socialistične odnose v proizvodnji, ki omogočajo, da se privatni interes človeka vedno bolj sklada, z interes človeštva. V tej borbi ne zastojajo ne slepi, ne oglušeli, ne invalidi, vsak pošten državljani lahko da svoj delež. Nobenih iluzij pa nimamo, da se moramo boriti za socialistični humanizem. Ne damo se uspati ne z religijo, ne z dekadentnim individualizmom! Tudi v tej obliki razrednega boja smo nepremagljivi.

Govor ministra dr. Jožeta Potrca je občinstvo pozdravilo z burnim poskamenjem. Nato je bil koncert. Slovenski godalni kvartet je izvajal A. Dvořakovi prvi stavek Godalne kvarteta. Ravnatelj mestnega gledališča Jože Tiran je s svojimi recitacijami iz del češkega slepega pisatelja R. Krchmaka nad vse navdušil občinstvo. Tudi sopranistka ljubljanske opere Vilma Bukovčeva, ki je ob spremljavi orkestra Slovenske filharmonije zapela dve ariji, je bila deležna burnega dolgotrajnega odobravanja. Najbolj pa je navdušil in hkrati presenetil s svojim igranjem slepi pianist Gabriel Devetak iz Gorice, ki je nad vse dovršeno podal zahtevna dela Mozarta, Beethovna in Chopina.

Po tujem imetju njih skomina

Tržaški kominformovci ponovno pozivajo italijanske identiste na »enotnost v borbi proti titovstvu« in na ustanovitev »širše fronte«. Vzrok te njihove akcije je ogrožena »partijska imovina« ali »patrimonio del partito«, kakor imenujejo imovino založništva »Primorskega dnevnika«, za katero se potegujejo že od resolucije Informarija dalje. Čeprav se sami voditelji Vidalijske partije dobro zavedajo, da nimajo nobene pravice do tega imetja, skušajo z demagogijo prepričati članstvo, da je tiskarna založništva »Primorskega dnevnika« v ulici Montecchi, Zadruga tiskarna v Ulici Sv. Frančiška in druga imovina tega založništva njihova last. Spustili so se v pravno pustolovščino, a ne zato, ker bi bili prepričani, da je pravica na njihovi strani, temveč zato, ker so upali, da bodo identistično razpoloženi sodniki razsodili v njihovo prid. Ko se je izkazalo, da so se zmotili, in so bili tri leta po vloženi tožbi maja preteklega leta obsojeni na plačilo pravnih stroškov v višini 5 in pol milijona lir, so zavržili »sodelovanje« med italijanskimi šovinističnimi sodniki in titovci. S tem pa zadeva zanije ni bila končana. Kje naj dobe pet milijonov lir, predvsem pa, kako naj priznajo, da so pogoreli? Vložili so pritožbo na apelacijsko sodišče, sodišče pa je zahtevalo 6 milijonov lir kauce. To je bil povod za novo vtrčanje. Na njihovo pritožbo so jim kauce znižali na 3 milijone.

Kominformovci so bili prepričani, da bodo svojo pravdarsko pustolovščino lahko nemoteno nadaljevali, ob podpori in odobravanju vsega identističnega kominformovskega tabora, zato so ob tej novi odločbi apelacijskega sodišča zopet zakričali o »krivicah«, ki se jim gode, o tem, da tako visoka kausca »preprečuje svobodo pravne obrambe«, da se nekaj tako »nezaslišane ne bi moglo zgoditi niti v italijanski republiki« itd. Hkati, ki so pozvali svoje zveste pristaje, naj čimprej zberejo potreben denar za nadaljevanje krivičarske vojne proti titovcem, so pozvali tudi vse druge sovražnike Slovencev in Jugoslovance, naj v toku te bitke ustanove »širšo fronto, naj se združijo vsi demokrati, vsi meščani, vsi delavci, naj ne glede na politično prepričanje vsak da svoj prispevek, da se zajezi titovska in-tuzija«.

Brez dvoma si bodo s tem pozivom pridobili mnogo simpatij v identističnih krogih, ki bi bili prav veseli, če bi kominformovcem uspelo dobiti v svoje roke imovino »Primorskega dnevnika« in prepričati nadaljnje izhajanje edinega slovenskega dnevnika na Tržaškem ozemlju. Dosti manjši pa bo, kot kaže, uspeh v njihovih lastnih vrstah; tržaškemu proletariatu namreč je na misel ne prihaja, da bi svoj težko prisluženi denar dal za »spekulacijske pustolovščine kominformovskih glavarjev. A. S.

Vojaška konferenca v Washingtonu razpravlja o položaju v jugovzhodni Aziji

Washington, 11. jan. (UP) V Washingtonu se je danes začela konferenca štabnih šefov ZDA, Velike Britanije in Francije. Kot opazovalci so navzoči vojaški zastopniki Avstralije, Kanade in Nove Zelandije.

Na dnevnem redu konference sta vojaški položaj v jugovzhodni Aziji in možnost kitajskega napada na tem delu sveta. Francoski delegat general Juin je konferenco opozoril na kopije

čene kitajskih čet na kitajsko-vietnamski meji in zahteval, naj ZDA takoj pošljejo svoje čete, če bi zares prišlo do napada. Zvedelo se je, da tudi ZDA gledajo na položaj zelo resno, da pa so mnenja, da pritegnitev ameriških kopenskih sil v jugovzhodno Azijo ne bi bila izvedljiva in da bi v primeru napada ZDA lahko pomagale v prvi vrsti z intervencijo ameriškega letalstva.

Konferenca v Washingtonu, katere seje so tajne, se udeležujejo generala Juin in Bradley in feldmaršal Slim.

Smrt prof. Subotiča v Londonu

London, 11. jan. Včeraj je umrl v Londonu po dolgotrajni bolezni profesor jugoslovanske književnosti na londonskem in oksfordskem vseučilišču dr. Dragotin Subotič.

Življenje in smrt slovenskega glasbenika

Ob pragu novega leta je omahnil eden najstarejših slovenskih aktivnih glasbenikov, profesor Karel Jeraj. Njegova življenjska pot in delo osvetljuje ta položaj našega glasbeno nadarjenega producenta in reproducenta kakor malokateri drugi primer in hkrati prikazuje razmere, v katerih so se pojavljali in udeleževali naši glasbeniki vse do danes.

Pokojnik je bil rojen 3. julija 1874. leta na Dunaju kot sin slovenskega uradnika in češke matere. Ime Jeraj je prastaro in pripada krepki gorenski rodbini, ki je že davno posedovala posestvo v Smečniku pod strilam gradom. Tudi glasbena žila je prišla v to rodbino iz zdravega kmečkega rodu: pokojnikova babica je bila hči prvega slovenskega goslarja in skladatelja Riharja iz Polhovca gradca, sestra skladatelja Gregorja Riharja. Tudi mati Karla Jeraja je bila iz muzikalne rodbine; njen oče je bil godbenik in ustanovitelj godalnega kvarteta Raček, ki je užival zaslužen upoštevanje, v glasbenem svetu. Tako se ni čuditi, če je mladi Karel Jeraj stopil v svet z glasbeno dediščino, ki mu je odvzela težave prvih početkov in ga takoj usposobila za uspešno uveljavljanje na glasbenem polju. Ze zgodaj je njegov talent zahteval pozornost in je bil deležen. Vstopil je na čunjski konservatorij ter ga po temeljitem študiju

violinu tudi odlično absolvirat kot učenec violinista Helmesbergerja, Stranske predmete je študiral pri skladateljih Antonu Brucknerju in Robertu Fuchsju; poslednji je bil tudi učitelj našega skladatelja Antona Lajovca. Takoj po absolutoriju je bil nastavljen

za učitelja violine na ljubljanski Glasbeni matici, kjer je po več letih do potresnega leta 1895. Hkrati z vodjem pevskega zbora Glasbene matice, Matjem Hubodom, s katerim ga je vezalo ozko osebno in tovariško prijateljstvo, je zaključil svoje študije na konservatoriju z državnim izpitom iz glasbe, ki je bil takrat najvišje kvalificirani izpit. S tem je odšel v London ter tam postal koncertni vodja Imperialnega britanskega glasbenega inštituta. Od tod je obiskal razna mesta v Evropi kot koncertni mojster slavnega orkestra, Spoznal je Nemčijo, Romunijo, Avstrijo in druge kontinentalne dežele ter njihov glasbeni ustroj. Ob izbiri tekmi za člana orkestra dunajske dvorne opere in filharmonije je bil izbran med 43 tekmovalci. Od tedaj je živel na Dunaju kot član orkestra dunajske filharmonije, ki je bil obenem orkester velike opere. Z orkestrom je obiskal mnogo večjih evropskih mest kakor München, Zürich, Pariz in druge. Ze tedaj se je kot zavezanec sin svojega naroda vključil v naša dijaška in glasbena društva, ki so jih v takratni prestolnici Avstro-Ogrske vzdrževali slovenski dijakl. Vodil je slovenski dijaški zbor »Zvezda« in sodeloval pri vseh prireditvah naših dunajskih kulturnih organizacij.

Po končani prvi svetovni vojni se je odzval pozivu domovine in se vrnil v Ljubljano; takoj je nastopil službo pri Glasbeni matici tako kot profesor za violino, kakor tudi kot dirigent no-

voustanovljenega Orkestralnega društva. Tedaj je začela najplodovitejša doba njegovega delovanja med nami. Kot izkušen mentor mladine je znal vzbuditi in učencih tisto živo veselje do glasbe, ki je potrebno za vsako večjo dejstevstvo, pa tudi za poglobljeno dojetanje glasbene umetnosti sploh. Ne da bi mučil dijakke s teoretiziranjem, jih je znal uvesti v spoznavanje skrivnih lepot in usposobiti za njihovo reprodukcijo. Velika večina naših sedanjih reproducentov in godalnih instrumentist se imajo prav njegovemu skrbnemu vodstvu zahvaliti za osnove ljubezni in razumevanja glasbe. Enako je znal navdušiti mlade ljubitelje orkestralne glasbe. Treba se je zavedati, da slovenski ljubitelj instrumentalne glasbe do kraja avstro-ogrške okupacije ni imel možnosti spoznavanja te zvrsti glasbe, kaj šele, da bi mogel uspešno sodelovati v njenem javljenju kot sodelavec. Karel Jeraj je bil kot nalašč izbran, da je zaneslil neugasljive iskrljubezni do simfonične glasbe v naši mladini, ki je dotlej živela skoraj izključno v območju narodnjubnega petja. Prvi koraki so bili težki in treba je bilo premagati mnogo ovir. Uspeh pa ni izostal; že 9. decembra 1919. leta je bil prvi koncert Orkestralnega društva, ki je imel prodoren uspeh. S tem je Karel Jeraj postavil temelje gojitvi orkestralne glasbe med Slovenci; pot, ki jo je ubral, je slejginej privedla po osvoboditvi do ustanovitve Slovenske filharmonije in ni zgolj slučaj, da je

bil tudi on eden njenih prvih članov in najvernejših sodelavcev prav do zadnjega diha.

Vsa leta med obema vojnama je deloval Karel Jeraj tako na državnem konservatoriju kot profesor za violino, kakor tudi v orkestru Opere slovenskega Narodnega gledališča; mimo tega se je udeleževal kot organizator mladinskih koncertov in kot skladatelj mladinske glasbe. Zlasti v poslednjih dveh področjih se je izkazal poleg njegovega temeljitega znanja tudi blagi in v napredek zagledani značaj. Njegov odnos do mladine je bil zgleden in mladina je videla v njem ne samo strokovnjaka, temveč prijatelja in vodnika. S smotno organizacijo in z oživljenim mladinskimi koncertov je znal vzbuditi najširše zanimanje; njegova želja je bila, da seznanji dorasčajočo mladino z dosežki glasbene umetnosti na vseh področjih glasbenega dela. To se mu je tudi v veliki meri posrečilo. Mnogo so k temu pripomogle njegove kompozicije, v katerih je znal preprosto in priključno približati mlade izvajalce višjim zahtevam umetnosti. V področje njegovega pedagoškega dela spada tudi njegovo poučevanje glasbe pri slepi mladini. Ze na Dunaju se je izveščalo za strokovnjaka specialista na tem napornem polju; doma je izbral svoja obširna izkustva ter je v osrednjem domu za slepo mladino v Ljubljani organiziral glasbeni pouk tako, da so mogli zavodovi go-

jenci nastopati javno in uprizarjati celo operne predstave z lastnimi moči. Tudi na podeželju je organiziral glasbene prireditve ter z njimi dosegal znatne uspehe.

Slovenska opera mu dolguje posebno zahvalo za uspele in učinkovite predavale Foersterjeve opere »Gorenski slavček«, ki je v Jerajevi verziji zares postala to, kar je bila prej le po časovnem naključju, namreč prva slovenska opera, ki se bo dolgo odobravalna v repertoarju. Slovenska orkestralna glasba, tako produktivna kot reproductivna vidi v njem enega prvih pobornikov, pobudnikov in vodnikov. Slovenska mladinska glasba ga šteje med svoje prvobornike, vsa slovenska kulturna javnost pa k najmarkantnejšim pojavom, ki so kdaj orale ledino naše prebujajoče se glasbene kulture med obema vojnama in po poslednji. Ne samo institucije, pri katerih je neposredno sodeloval kot aktivni član, kakor Akademija za glasbo, Slovenska filharmonija, Zavod za slepo mladino, Glasbena Matica in druge, temveč vsa slovenska kulturna javnost je z njim izgubila močno osebnost, napredno usmerjenega tvorca in neumornega borca za resnično in vredno glasbeno raven. Njegov ostro kritični, a vedri in konstruktivni duh bo še dolgo po telesni smrti soupravnaval poha slovenske glasbene kulture in jih pomagal utirati v svetlejšo, uspešnejšo bodočnost. L. M. S. J.

Nezakonite vselitve v stanovanja

V zadnjem času je bilo na področju mesta Ljubljane več primerov nasilnih vselitv v stanovanja, za katere stranke niso imele odločb ohranilo priložnost stanovanjskih organov. Posamezniki so se vseljevali samovoljno v izpraznjena stanovanja ali pa se celo v zasedena stanovanja.

Samovoljne vselitve v stanovanja, ki se pojavljajo vedno pogosteje, resno ovirajo delo stanovanjskih organov v današnji stanovanjski stiski, ker jim na ta način onemogočeno pravilno in smoterno reševanje stanovanjskih zadev.

Po stanovanjskem zakonu razpolagajo s stanovanjskimi prostori edinele stanovanjski organi, ki so izključno pristojni za dodeljevanje stanovanj. Zato se brez odločbe stanovanjskega organa ne sme nihče vseliti v stanovanje, pa naj bo prazno ali pa nezadostno zasedeno. Z nasilnimi prilastitvami stanovanj brez odločb si hočejo poseamezniki samovoljno uveljaviti svoje pravice, za katere mislijo, da jim pripadajo, in da na ta način neupravičeno razpolagajo s stanovanjskim fondom, s katerim po zakonu lahko razpolagajo le stanovanjski organi. Samovoljne vselitve v stanovanja niso zato kaznive samo po stanovanjskem zakonu, ampak predstavljajo tudi kaznjivo dejanje samovoljne po 297. členu kazenskega zakonika, ki določa kazni za nezakonite vselitve v stanovanja. Čeprav misli, da mu ta pravica gre.

Posebno pa so hudi primeri nasilnih vselitv v tuja, že zasedena stanovanja. Ti pomenijo najbolj grobo kršitev državljanov pravic, ki so zaščitene v naši ustavi. Takšni vdori v tuja stanovanja pomenijo kaznjivo dejanje kršitve nedotakljivosti stanovanja, ki je kaznjivo po čl. 154 kazenskega zakonika, ki predpisuje za tako dejanje celo kazni zapora do enega leta.

Med take kršitve spadajo tudi lastni stanovanj, ki vdirajo v sobo svojih podnajemnikov in jih enostavno deložirajo na ceste, ne da bi jim odpovedali sobe po predpisih stanovanjskega zakona. Tako je v preteklem letu Z. S. iz Staničeve ulice odklenila sobo

Zadruga ljutomerskega okraja bodo letos zgradili več hlevov

Kmečke delovne zadruge ljutomerskega okraja nameravajo letos zgraditi več gospodarskih poslopjij, od tega največ hlevov, v katerih bodo združili zadržano živino. V strojni vaši bodo gradili sestavljen svinjak za 120 prašičev, goveji hlev in strojno logo. V Moti so planirali gradnjo govejega hleva in sestavljenega svinjaka. V Kranju bodo gradili goveji hlev in veliko združeno skladišče. V Veržuju računajo na gradnjo govejega hleva, v Lahoncih bodo gradili skladišče in dvorano, v Bohelčevcih goveji hlev in svinjak, v Norčinih goveji hlev, v Ljutomeru pa goveji hlev in upravno poslopje združnega sklada s potrebnimi skladišči ter delavnicami. V vsakem govejem hlevu bo prostora za 54 glav živine. Zadruge so zaprosile za 79 milijonov 422 tisoč dinarjev investicijskega kredita, 9 milijonov 418 tisoč dinarjev pa bodo dale za gradnjo iz lastnih sredstev. Vsa poslopja bo gradilo gradbeno podjetje združnega sklada, ki je lani doseglo lepe gospodarske in delovne uspehe.

DNEVNE VESTI

KOLENDAR
Sobota, 12. januarja: Vatjana, Ernest. Nedelja, 13. januarja: Veronika, Bogomir.
SPOMINSKI DNEVI
12. I. 1887. — Umrl v Gorici prirodopisec Fran Erjavac.
12. I. 1925. — »Borba«, glasilo KPJ ustanovljeno.
12. I. 1942. — Začetek II. sovražne ofenzive proti NOV.
12. I. 1944. — Pri IO OF je bil ustanovljen Znanstveni inštitut.

V zvezi s proučevanjem nekaterih nabelnih postavk novega plačilnega sistema in ponovnim preverjenjem predpisov za kategorizacijo delovnih mest, pripravljamo izštevno brošuro »Posebni uslovi rada i njihova kategorizacija«, v kateri so vsa potrebna navodila in pojasnila. Dobite jo v vsaki knjigarni Državne založbe Slovenije. 333-n

Centralna tehniška knjižnica v Knaflec ulici 13 je odprta vsak dan od 8 do 22.30 (v soboto od 8 do 14). Tehnične knjige in revije v knjižnici so dostopne vsem zainteresiranim. — Za potrebe podjetij in ustanov izdeluje tudi mikrofilmne posnetke razprav iz tehničnih publikacij.

Uredništvo in uprava revije »Ljudska tehnika« obveščata vse cenjene naročnike, da bodo v roku enega meseca izročili še 3 zaostale številke revije za leto 1951, konec januarja pa izide prva številka letnika 1952. 374-n

Starši!

Pripeljite svoje otroke v novootvorteno gledališče ROČNIH LUTK na Resljevi cesti 28 (poleg plinarne)

Ročne lutke so za Ljubljano novost, ob kateri se boste vi in otroci izvrstno zabavali

Program objavljata oba dnevnika

Tovarna zamaškov LJUBLJANA

Celovška 32 - Poštni predal 78 Telefon 32-78

Proste prodajne pogodbe sklepamo v naših polih prostorih.

Naročila in specifikacije pa lahko pošljete tudi pisмено. Izdelujemo: plutovnaste zamaške vseh vrst - kronске zamaške - a u - zamaške - plutove izolacijske plošče ter cevne žlebak za hladilnice.

svoje podnajemnika, ko je bila ta od sotna, ter odmerila vse njene stvari v kopalnico, v izpraznjeno sobo pa vselila drugo osebo. Z. S. je bila za to dejanje že obsojena od sodišča. Tudi take vrste dejanj pomenijo torej samovoljno po čl. 297 in kršitve nedotakljivosti stanovanja po 154. členu kazenskega zakonika.

V zadnjem času je bilo tudi nekaj primerov, ko so stranke, ki so sicer imele odločbo stanovanjskega organa o dodelitvi stanovanja, hotele, bodisi še pred pravnomočnostjo ali pa po pravnomočnosti odločbe kar same deložirati dosedanjega imetnika stanovanja. Tako so dne 20. novembra p. l. A. S. K. P. in S. F. stopila v stanovanje Z. M. in jo prisilili za grožnjami, da je morala zapustiti stanovanje, v času njene odsotnosti pa so prenesli njeno pohištvo na dvorišče. A. S. se je celo izdaljal za uradno osebo, ki naj bi bila upravičena za izvršitve prisilne

Odkar jim več ne „pripada“, se je potrošnja na Kočevskem normalizirala

Odkar se je promet v živili popolnoma spoprl, se je potrošnja na Kočevskem precej spremenila. Ljudje si kupujejo raznih živil manj, kakor so si jih nabavljali v času zagotovljene preskrbe. To velja zlasti za moko in maslo. Izjema je le bela (80%) moka, po kateri je veliko povpraševanje. Koruzne izdelke nabavljajo največ tam, kjer so gozdni delavci: v mestu je povpraševanje po koruznih izdelkih precej padlo. Ržena moka ne gre v denar, manj se jo kupuje, sedaj pa se jo kupuje po 17 ton mesečno, sedaj pa le okrog 300 do 4000 kg. Ni težko uganiti, da se je marsikdo, kar je doma kral, okorčel za garantirano preskrbo. Slednja kupujejo ljudje približno v isti količini kakor prej. Prekomerno so navali ljudje ob spopisih na sladkor le v kmečkih predelih.

Razno kolonialno blago kakor kava, čaj, krompir in kakor kupujejo ljudje zaradi štednje le zelo majhnih količin. Tudi sir ne gre posebno v promet. Bolj grede mesni, ki jih sedaj dobavljajo domače kočevske mesarje. Po vstekičenih alkoholnih piščah segajo tudi precej manj, odkar jih ne morejo več kupovati na industrijske bone. Z raznimi južnimi sadeži (pomarančami, limonami, rozinami itd.) trg še ni dovolj založen.

Desetodstni popust v zadnjem tednu decembra so izkoristili potrošniki največ za svinjake. Ljudje si dnevno kupijo enkrat več kakor navadno. Močno so kupovali tudi bonbone, čokolado, kekse, rožiče in žgane alkoholne pijače. V manufakturah so poslovalnice presegle normalni promet za 30%.

Partizanski blago je še vedno premo izbire. Za galanterije v kočevju še nimajo ločene trgovine in tako jo prodajajo v poslovalnicah s špicerijskim blagom. Na splošno promet v trgovini.

Desetar je rešil življenje dvema ribičema

V Peščenem kanalu je v zadnjih dneh desetar Kovačič rešil življenje dvema ribičema, ki sta se na prevzemanju solnu borila z razburkanim morjem precej daleč od kopnega.

Ko sta ribiča lovila ribe s svojimi mrežami, ju je nenadoma zajelo veliko neurje. Kmalu so se pretrgale vrvi na njihovih mrežah, pa so bila prevrnjena. Ribiča sta se naskrtila znašla v ohlajnem polnem valov, v katerih bi bila skoraj utonila.

Desetar Kovačič, ki je opravil službo signalista, opazil je ribičev s posebnimi valovi, čeprav sta bila daleč od obale. Brzojavno je obvestil svoja poveljstva: že čez nekaj minut je moratorn ribič oba ribiča in prepeljal tudi čoln v luko Badlja. 11.

Gledališče

DRAMA
Sobota, 12. jan. ob 20.: Beaumarchais: Seviljski brivci. Red B.
Nedelja, 13. jan. ob 14.30.: Beaumarchais: Seviljski brivci. Izven in za podelzje — Ob 10.: L. N. Tolstoj: Moč teme Izven in za podelzje.

OPERA
Sobota, 12. jan. ob 20.: Bizet: Carmen. Red G.
Nedelja, 13. jan. ob 20.: Verdi: Trubadur. Gosposv. Valerije Heybaiove. Izven in za podelzje.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA FRANCISKANSKA PASAZA
Sobota, 12. jan. ob 20.: I. Cankar: »Jakob Ruda«.

Nedelja, 13. jan. ob 16.: K. Brenkova: »Mačeha in pastorka«. Znižane cene.
Torek, 15. jan. ob 20.: D. Gervais: »Za stanovanje gre«. Komedija. Premiera. Prodaja vstopnic od 11—13 in od 15—17.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE LJUBLJANA - MESTNI DOM
Sobota, 12. jan. ob 16.: J. Spicar: Martin Napuh. Pravljna igra z godbo.
Nedelja, 13. jan. ob 16.: J. Spicar: Martin Napuh. Pravljna igra z godbo.
Prodaja vstopnic po znižanih cenah od 35 din navzdol od petka dalje od 10 do 12 in od 15 do 17 ter eno uro pred predstavo. — Hkrati gostuje Sentjacobsko gledališče v mestnem gledališču v Celju s Hopwoodovo veseligr. »Skandal pri Bartlettovih«.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE
Ročne lutke — Resljeva cesta št. 28 (poleg plinarne)
Sobota, 12. jan. ob 16.: Karsch-Pengov: »Težave Peteršiljkove mame«.
Nedelja, 13. jan. ob 16.: Karsch-Pengov: »Težave Peteršiljkove mame«.

Marionete - Sentjakobski trg
Sobota, 12. jan. ob 17.30.: Poci: »Carobne gosle«.

Nedelja, 13. jan. ob 17.30.: Malk: »Zogica Marogica«. (100. predstava). Blagajni posujeta po ure pred predstavo. — Prodaja vstopnic vsak dan od 11 do 12.30 pri blagajni Mestnega gledališča v Frančiškanski pasazi.

SKUD »TINE ROZANČ« - LJUBLJANA
Dokulture železničarjev, Masarykova 3
Sobota, 12. jan. ob 20.: Schönthal: Ugrabljene Sabinke. — Premiera.
Nedelja, 13. jan. ob 16.: Schönthal: Ugrabljene Sabinke.
Prodaja vstopnic od petka dalje.

Defektologi so ustanovili svoje društvo

Med sklepi zadnjega kongresa Sladkarskega učiteljev in profesorjev Jugoslavije je bil tudi sklep, da se ta doslej enotna organizacija razdeli na več samostojnih društev, v katerih bodo posamezniki delovali v skladu s svojimi interesi. Katero opravljajo. V izvajanju tega sklepa so se bila ali pa bodo v kratkem v vsej državi ustanovljena društva učiteljev, društva profesorjev, društva vzgojiteljev predšolskih otrok in društva defektologov, to je prosvetnih delavcev, ki učijo in vzgajajo otroke s telesnimi in duševnimi hibi.

Združene defektologov Slovenije je imelo nedavno svojo ustanovno skupščino. Na skupščini so se zbrali defektologi iz vse Slovenije, ki so v obširni, zelo zanimivi diskusiji govorili o raznih preletih vprašanih posebnega šolstva v naši republiki. Navzoči so bili zastopniki vseh štirih vrst posebnega šolstva: Zavoda za slepo mladino, Gluhonemnice, šol za duševno zaostale otroke in vzgojiteljskega društva za otroke s telesnimi in duševnimi hibi.

Posebno šolstvo se v Sloveniji hodi z raznimi težavami, med katerimi je ena največjih, pomanjkanje strokovnih kadrov, druga, prav tako občutna pa pomanjkanje strokovne literature, v kateri bi defektologi našli strokovne napotke za svoje praktično delo. Ker se je naša defektologija zlasti v obziru na vzgojno in učiteljsko delo, je v našem posebnem šolstvu še vedno precej ostankov reakcionarnih metod pouka, ki izvirajo deloma še iz defektološke znanosti v nastitini Nemčiji. Zato so defektologi na svoji skupščini sklenili, da ustanovijo v zameštvu, s katerimi bodo izmenjivali svoje praktične izkušnje in strokovno literaturo. Ker je defektološka znanost v razvitih državah že zelo napredovala, bodo imeli naši defektologi v izvršitvi tega sklepa možnost dvigniti metode pouka v posebnem šolstvu na mednarodno raven.

Govorili so tudi o težavah, s katerimi se borijo učitelji v posebnih oddelkih za duševno zaostale otroke na večjih šolah izven Ljubljane. Na teh oddelkih poučuje defektologi, ki nimajo niti zadostnih praktičnih izkušenj v poučevanju duševno normalno razvitih otrok. Zato jih njihovo posebno delo često postavlja pred težke rešitve probleme, katerim niso zmožni rešiti. Nova združenja bo morala defektologom posvetiti vsoto potrebne skrbi in strokovno pomoči. Hkrati bo zahtevalo, naj se na učiteljskih inštitutih uvedejo predavanja defektologije. Da bodo mladi absolventi učiteljskih inštitutov imeli dovolj tudi takim posebnim nalogam.

Delegati so med drugim sklenili, da predlagajo oblastem uvedbo obveznega osemletnega šolstva tudi za defektivne otroke. Za te namreč doslej šolanje ni bilo obvezno in so zato v velikem številu ostali brez vsakega osnovnega znanja in breme družbi. Moderna defektološka znanost je v zadnjih letih toliko napredovala, da je mogoče skoraj vsakega defektivnega otroka s poukom v posebnih šolah in ustanovah vzgojiti v koristnega člana družbe. Zato je uvedba obveznega šolanja defektivnih otrok nujna.

Pred zaključkom skupščine so defektologi izvolili upravo novega Združenja in delegate za kongres defektologov Jugoslavije, ki bo februarja v Sarajevu. —

Mornar je rešil ladjo in posadko pred blodečo mino

Iz Splita poročajo:
Pred dnevi je ob naši obali mornar Perić z velikim pogumom in veliko iznajdljivostjo preprečil v zadnjem trenutku udarec ladje v blodečo mino in tako rešil ladjo in posadko.

Moštvo tovariša Prokića za uničevanja min je odplulo v slabem vremenu, da bi uničilo blodečo mino, ki so jo opazili nekeje v bližini, in da bi spet ogoščilo nemoten in varen promet. Ko je ladja že pripelala v neposredno bližino mine, je zaradi razburkanega morja in močnega vetra niso opazili. Kar nenkrat pa se je doslej skrila za valovi pojavila tik ob ladji. Vse je kazalo, da bo vsak hip udarila vanjo in eksplodirala. Treba je bilo bliskovito nekaj ukreniti, da bi rešili ladjo in posadko. Medtem niso niti poveljniki ladje, niti mornarji izgubili prisotnosti duha. Namerkrat se je mornar Perić, držec še z rokama za ograjo ladijske palube, vrgel z zgornjim delom telesa v morje, da bi preprečil udarec mine s trupom ladja. Ko se je blodeča mina približala, jo je s skrajnim naporom odpahnil z nogo in tako preprečil udarec. Rešil je ladjo in posadko, čez nekaj minut pa je bila tudi mina uničena.

Enota, ki ji pripada to moštvo, je lani uničila na Jadranskem morju 36 globinskih protipodmorniških min, 6 torpedov, ki so ležali na morskem dnu, 3 magnetne sidrene in 16 kontaktnih min. Poleg tega je uničila tudi 640 protitankovskih min, ki so ležale v globlini 2 metrov in ki so jih postavili Nemci pred umikom. —J1.

GLEDALISKA »IVAN CANKAR« LJUBLJANA - MOSTE

Gostovanje sind. podr. Kemofarmacija: Sobotna, 12. jan. ob 20.: Večer na vas. Nedelja, 13. jan. ob 20.: Večer na vas.

DOMZALE - GODBENI DOM
Gostovanje Komornega gledališča iz Ljubljane.
Nedelja, 13. januarja ob 20.: »Dva ducata rdečih vrtic«. Komedija. — Prodaja vstopnic v Godbenem domu.

MESTNO GLEDALIŠČE V CELJU
Sobota, 12. jan. ob 20.: Hopwood: Skandal pri Bartlettovih. Veseligr. v treh dejanjih. Gostovanje Sentjakobskega gledališča iz Ljubljane.
Nedelja, 13. jan. ob 15 in ob 20.: Hopwood: Skandal pri Bartlettovih. Veseligr. v treh dejanjih. Gostovanje Sentjakobskega gledališča iz Ljubljane.
Prodaja vstopnic pri gledališki blagajni vsak dan od 16. do 18. ter eno uro pred predstavo.

Koncerti
V spomin pokojnega prof. Karla Jeraja, organizatorja mladinskih koncertov, bo v nedeljo, 13. januarja ob 11 v Unioni III. mladinski koncert. Godala. Solisti: Violina: Albert Dermelj, viola: Srečko Zalokar, violončelo: Cenda Sedlbauer, kontrabas: Josip Strasek. Pri klavirju: prof. Marjan Lipovšek.

Lovro Matačić dirigira 5. abonmajski simfonični koncert 16. za abonma A. in 18. za abonma B. Solista sta Vanda Gerlovičeva in Milan Pilher. Na sporedu Wagnerjeva dela. Vstopnice v knjigarni muzikali. 394-n

Kino
LJUBLJANA UNION: ameriški barvni film: »Rena Forsyte«. Tednik. Predstave ob 16. in 20.30. MOSKVA: francoski film: »Polkovnik Chabert«. Tednik. Predstave ob 16. in 20. — SLOGA: slovenski film: »Kekec«. Predstave ob 16. in 20. Prodaja vstopnic v vseh treh kinematografih od 15 dalje.

Radio
SPORED ZA SOBOTO
Poročila ob 5.45, 6.30, 12.30, 15.00, 17.00, 19.30 in 22.00. — 5.30—7.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored) — vmes ob 5.50—6.00 Jutranja telovadba. 6.00—6.10 Objava dnevnih vmes objave. 7.00 do 7.10 Pregled tiska in radijski kalendar. 12.00 Novosti iz arhiva plošč za ljubitelje operne glasbe. 12.40 Zabavna glasbavna vmes objave. 13.00 Iz del velikih mojstrov. 14.00 Iz kulturnega življenja na Primorskem. 14.10 Popularne filmske melodije. 15.10 Zabavna glasbavna vmes objave. 15.30 Zleži ste — poslušajte! (ležijska glasba). 16.00 Če želite biti kritiki... (glasbena oddaja). 17.10 Igra orkester Percy Faith. 17.30 Partizanski spomini: Kongres kulturnih delavcev v Semčiču l. 1944. 17.40 Laska slovenska orkestralna glasba. 18.10 Uredniška beležnica in ptičarska pošta. 18.10 Glasba za pionirje. 18.30 Igra Vaški kvintet. pojeta Božo in Miško (prenos iz Zagreba). Oddaja za nezmožnost Radia Jugoslavije na val 327.1 m: 19.00 Oddaja v nemščini. 19.10 Oddaja v italijanskem. — 19.00 Zabavna glasbavna — na valovih 202.1 in 212.4 m. nadaljevanje od 19.20—19.30 na val 387.1 m. 19.40 Objava dnevnih vmes objave. 20.00 O sporu in spornosti. 20.15 Na harmoniko igra Milan Stante. 20.30 vsesilni minut. 21.00 Iz opemega sveta. 22.15 Pregled sporeda za naslednji dan.

Defektologi so ustanovili svoje društvo

Med sklepi zadnjega kongresa Sladkarskega učiteljev in profesorjev Jugoslavije je bil tudi sklep, da se ta doslej enotna organizacija razdeli na več samostojnih društev, v katerih bodo posamezniki delovali v skladu s svojimi interesi. Katero opravljajo. V izvajanju tega sklepa so se bila ali pa bodo v kratkem v vsej državi ustanovljena društva učiteljev, društva profesorjev, društva vzgojiteljev predšolskih otrok in društva defektologov, to je prosvetnih delavcev, ki učijo in vzgajajo otroke s telesnimi in duševnimi hibi.

Združene defektologov Slovenije je imelo nedavno svojo ustanovno skupščino. Na skupščini so se zbrali defektologi iz vse Slovenije, ki so v obširni, zelo zanimivi diskusiji govorili o raznih preletih vprašanih posebnega šolstva v naši republiki. Navzoči so bili zastopniki vseh štirih vrst posebnega šolstva: Zavoda za slepo mladino, Gluhonemnice, šol za duševno zaostale otroke in vzgojiteljskega društva za otroke s telesnimi in duševnimi hibi.

Posebno šolstvo se v Sloveniji hodi z raznimi težavami, med katerimi je ena največjih, pomanjkanje strokovnih kadrov, druga, prav tako občutna pa pomanjkanje strokovne literature, v kateri bi defektologi našli strokovne napotke za svoje praktično delo. Ker se je naša defektologija zlasti v obziru na vzgojno in učiteljsko delo, je v našem posebnem šolstvu še vedno precej ostankov reakcionarnih metod pouka, ki izvirajo deloma še iz defektološke znanosti v nastitini Nemčiji. Zato so defektologi na svoji skupščini sklenili, da ustanovijo v zameštvu, s katerimi bodo izmenjivali svoje praktične izkušnje in strokovno literaturo. Ker je defektološka znanost v razvitih državah že zelo napredovala, bodo imeli naši defektologi v izvršitvi tega sklepa možnost dvigniti metode pouka v posebnem šolstvu na mednarodno raven.

Govorili so tudi o težavah, s katerimi se borijo učitelji v posebnih oddelkih za duševno zaostale otroke na večjih šolah izven Ljubljane. Na teh oddelkih poučuje defektologi, ki nimajo niti zadostnih praktičnih izkušenj v poučevanju duševno normalno razvitih otrok. Zato jih njihovo posebno delo često postavlja pred težke rešitve probleme, katerim niso zmožni rešiti. Nova združenja bo morala defektologom posvetiti vsoto potrebne skrbi in strokovno pomoči. Hkrati bo zahtevalo, naj se na učiteljskih inštitutih uvedejo predavanja defektologije. Da bodo mladi absolventi učiteljskih inštitutov imeli dovolj tudi takim posebnim nalogam.

Delegati so med drugim sklenili, da predlagajo oblastem uvedbo obveznega osemletnega šolstva tudi za defektivne otroke. Za te namreč doslej šolanje ni bilo obvezno in so zato v velikem številu ostali brez vsakega osnovnega znanja in breme družbi. Moderna defektološka znanost je v zadnjih letih toliko napredovala, da je mogoče skoraj vsakega defektivnega otroka s poukom v posebnih šolah in ustanovah vzgojiti v koristnega člana družbe. Zato je uvedba obveznega šolanja defektivnih otrok nujna.

Pred zaključkom skupščine so defektologi izvolili upravo novega Združenja in delegate za kongres defektologov Jugoslavije, ki bo februarja v Sarajevu. —

Gibanje prebivalstva v kočevskem okraju

V kočevskem okraju je bilo v letu 1951 rojenih 462 otrok in sicer 234 dečkov in 228 deklic. Mrtvorojenih je bilo 5 otrok. Nezakonskih otrok se je rodilo v okraju povprečno 4 na mesec. Umrlo je bilo v preteklem letu 224 ljudi, preostaleje pa spet moški s številom 131. Do enega leta starosti je umrlo 20 otrok. Poročilo se je 225 parov.

Če primerjamo te številke s stanjem v letu 1950, ugotovimo, da se je v preteklem letu rodilo 15 otrok manj, pa tudi umrlo je 13 ljudi manj in poročili so se 4 pari manj kakor v letu 1950.

LUTKOVNI ODER V AJDO VŠČINI

Za novoletno jelko je pripravil SKUD v Ajdovščini našim malim prijateljem presenečenje. Igrali so jim Lovskovega »Martina Krpana«, pridelano s simfoničnega podružnica tekdilne tovarne, igrice pa sta pripravila in priredila s sodelovanjem nekaterih članov dramske skupine tovariša Hinko Ciglič in prof. Ivo Kováč, ki je tudi izdelal potrebno scenografijo. — Igrica je zelo dobro uspela in jo je gledajo pri petih predstavah 157 oseb. Posebej so igrali za kolektiv tekdilne tovarne in kolektiv S. G. P. Priznanje kakor tudi za osnovno šolo, gimnazijo v Ajdovščini in gimnazijo v Dobruvljah.

Obvestila
RAZPIS
Svet vlade LRS za ljudsko zdravstvo in socialno politiko razpisuje mesto upravne otiroških jasil v Trbovljah. Pogoji so: dovršena šola za medicinske sestre ter praksa v otroški ustanovi. Prošnje poslati do 1. februarja na Svet za ljudsko zdravstvo in socialno politiko vlade LRS — Personalni oddelek, Ljubljana, poštni predal 218. 254-n

POZIV UNIPKOM IN DOLŽNIKOM
Knjižgovoski center mestnih proizvajalnih podjetij, Jesenice (bivša Uprava mestnih podjetij) preide s 1. januarjem 1952 v likvidacijo. Nismo pa ne upnik in dolžnik, da prijavijo svoje obveznosti oziroma terjatve najkasneje do 20. januarja 1952. Po tem roku bomo dolžnike sodno izterjali. Likvidatorji. 371-a

POZIV UNIPKOM IN DOLŽNIKOM
Z odločbo OILO Krško št. 221-1 z dne 29. XII. 1951 se je DTP »Okrajni servis Krško s 1. januarjem 1952 spojilo z DTP Okrajni magazin, Krško, kateri je prevzel vse posle ukinjeneja podjetja. Pozivajo se vsi upniki in dolžniki, da prijavijo svoje terjatve oziroma poravnajo obveznosti do 31. januarja 1952. Po tem roku bomo dolgove sodno izterjali. 372-a

POZIV UNIPKOM IN DOLŽNIKOM
Mestna slaščičarna Jesenice, preide s 1. januarjem 1952 v likvidacijo, oziroma se postopno likvidira. Nismo pa ne upnik in dolžnik, da prijavijo svoje obveznosti oziroma terjatve najkasneje do 20. jan. 1952. Nepravne obveznosti dolžnikov bomo po tem roku sodno izterjali. Likvidatorji. 372-a

POZIV UNIPKOM IN DOLŽNIKOM
Trgovsko podjetje s kmetijskimi proizvodi Kamnik, je prešlo 1. januarja 1952 v likvidacijo. Pozivamo dolžnike, da nam poravnajo svoje obveznosti, upnike pa, da prijavijo svoje terjatve v roku do dne 31. januarja 1952. Nepravne obveznosti bomo izterjali sodnim potom. Neprijavljene terjatve bomo poravnali le, v kolikor nesporno obstojajo na podlagi naših poslovnih knjig. — Likvidator, 323-a

Umrl
Sorodnikom, prijateljem in znancem sporočamo, da je umrl naš dragi oče JAKOB JELEN. Vsem, ki so ga spremlili na njegovi zadnji poti, se najtopleje zahvaljujemo. Zalujoče hčerke Valerija, Svalva, zet Niko in ostalo sorodstvo.

Umrl je moj ljubljani mož, stric, svakir Franc KOVČA, apelacijski sodnik v pokojih. Prepeljal bo v Trnavo, kjer bo pogreb v nedeljo ob 15. Zalujoča žena Frančiška, rodbine Sketa, Kovca in ostalo sorodstvo. Celje, 11. januarja 1952.

Dotrpel je naš ljubljani, zlati oče JOZEF KOLENC, žel. upokojenec. Pogreb dragoga pokojnika bo v nedeljo, 13. januarja ob 15 z Zala — kapele sv. Petra. Zalujoči: žena Veronika, hčerka Marija, sin Darco, zet Smaha, vnuk, vnučkinja in ostalo sorodstvo. Ljubljana, Gorica, Lokev, 11. januarja 1952.

Zapustil me je moj ljubljani brat FRANC MAZI, upokojenec. Pogreb dragoga pokojnika bo v nedeljo, 13. januarja ob 14.30 z Zal — mrljske vežice sv. Jožefa. Zalujoča sestra Marija in ostalo sorodstvo. 391-a

Mali oglasi
MAJHO HISO, ali del hiše, tudi z uličkom kupim. Ponudbe na oglasni oddelku pod »Ljubljani«. 439-7

DVOSOBNO STANOVANJE s pritlikalnimi v Ljubljani, zamenjam z enakim v Kranju. Naslov v podružnici »Slovenci« slega poročevalca Kranj. 325-9

BOLNICARKA išče opremljeno sobico ali kabinet, z lastnim perloni. Naslov v oglasnem oddelku. 441-9

Razvoj ljubljanske trgovine od fevdalnih dob do družbenega gospodarstva

V založbi »Trgovinske knjige« v Beogradu je izšla zanimiva brošura pod gorajm naslovom. Na 75. straneh je avtor Ivan Mohorič zbral mnogo zanimivega gradiva o razvoju ljubljanske trgovine od njenih početkov do današnjih dni. Brošura je razdeljena na šest poglavij in sicer na predmarčno dobo (1753—1848), na dobo nemške veščine med ljubljanskim trgovstvom (1848—1880), na dobo narodnostnih bojev (1881—1918), na jugoslovansko dobo (1918—1940) in na okupacijsko in povojno dobo (1940—1950).

V zgodnji obliki sledimo razvoj ljubljanske trgovine od časa, ko so se v Ljubljani pojavila prva trgovska podjetja in so se v njej krizale važne trgovske ceste do dne, ko je prišla skozi Ljubljano železnica in je stekla trgovina v težko krizo. Trgovino so prevzeli Nemci in boji Slovenije je trajal 30 in več let. Preden so dobili urade in stanovanjska združenja v svoje roke.

Izseljeni koroški Slovenci še vedno čakajo, da jim povrnejo škodo,

(Od našega celovskega dopisnika)

Zveza bivših izseljencev za Slovensko Koroško je že večkrat opozarjala avstrijsko javnost in njene odgovorne činitele na veliko gospodarsko škodo, ki izseljencem še do danes ni bila v celoti povrnjena. Letos aprila bo minilo deset let, odkar so nacisti izselili iz Koroške preko 300 slovenskih družin, ki so se ob koncu vojne vrtnile na razdejane domove. Kakšno pa je stanje danes? Omenimo nekatere podatke, ki jih je navedel pred kratkim predsednik Zveze slovenskih izseljencev: Od 225 izseljencev, ki jim je uradna komisija delne vlade ocenila škodo, še vedno ni bila povrnjena celotna škoda 133 izseljencem, 22 izseljencem je bilo nadoknadeno manj kot 50% škode, medtem ko je le 27 izseljencev prejelo na ugovor proti cenitvi nekaj več, kot pa je znašala ocenjena škoda. Celotna nepovrnjena škoda znaša tako še 756.461 šilingov (na osnovi cenitve uradne komisije). — Slika pa postane še jasnejša, če omenimo, da so uradne komisije cenile škodo l. 1945, medtem ko se je izplačevala šele l. 1947., tik pred zamenjavo denarja v relaciji 1:3. Izseljenci so tako dobili dejansko trikrat manjšo vrednost, kot pa je znašala uradno ocenjena škoda.

nica v Celovcu ji hoče zapreti mlin! Stvar je namreč takale: Pri Rezačevih imajo že od pamtljivega majhen mlin — ki zaposluje le 1 osebo — in ki so ga dedovali iz roda v rod. l. 1942, so vso družino, mater, očeta in tri mladoletne sinove, izselili v Nemčijo. Najstarejšemu sinu Lipeju, ki ga je oče določil za svojega naslednika je bilo takrat 15 let. Kako naj bi se v taborišču učil mlinarske obrti? Tudi na Bavarskem, kamor so ga poslali na delo proti koncu vojne, je garal pri nekem sodarju. »Ni bilo dneva, da ne bi mislil na Rovo, na Trebinski potok in na naš mlin!« — rad pove Lipej. Po vojni je vsa družina trdo delala, da je zopet uredila zapuščen dom.

Odkol od izselitvi koroških Slovencev, katerega je podpisal organizator nacističnega izseljevanja koroških Slovencev Maier-Kalbitsch, ki je kljub številnim zločinom, izvršenim nad koroškimi Slovenci danes na svobodi ter čaka, da ga bo morda doletela slična čast kot njegovega prijatelja bivšega nacističnega polkovnika in šefa posebne hitlerjanske spijunske organizacije Hansa Steinacherja, ki je bil kot »izvedenec za manjšinska vprašanja« izvoljen za podpredsednika koroške podružnice avstrijske ljudske stranke. (Na sliki: izseljena koroška mati z 2 otrokoma v nacističnem taborišču.)

Zadeva združne Hranilnice in posojilnice v Podravljah vzbuja hudo kri med koroškimi Slovenci. Povračilni proces se vleče že skoraj vso povojno dobo. Zadruga je bila ustanovljena l. 1893, ter je imela l. 1940-41 nad 100 članov in — po tedanji vrednosti — približno 200.000 šilingov premoženja. Nacistični komisar, ki je l. 1941. zaplenil celotno premoženje, je moral ob prevzemu priznati, da ima hranilnica lepo imetje. Zadruga pa še do danes ni uspela, da bi dobila nazaj svoje premoženje, ki obsega večjo goščino z 22 tujskimi sobami ter 50 ha zemljišča. Pred sodiščem je bilo doslej že 13 obravnav, katerim so pa pristavovali vedno drugi prisodniki, ki si tako niso mogli ustvariti prave slike o celotni stvari. Kakor kaže, hoče sodišče na vsak način dokazati, da je bila hranilnica v času, ko so se njene premoženja polastili nacisti, v konkurno celotno imetje pa prisoditi nekemu nemškemu priseljencu, ki je med vojno kupil to ukradeno posestvo od DAG — družbe za naseljevanje Nemcev. Izvedenec, ki ga je imenovalo celovško sodišče, da ugotovi tedanje stanje, je grobo falzificiral izjave prič ter navedel popolnoma napačne podatke, ki jih je pravni zastopnik hranilnice z dokazilnim materialom docela ovrgel. — Kdaj pa padla zadnja beseda v tej zadevi in kakšna bo? Ali bo oropancem končno povrnjeno njihovo premoženje?

Oče Filip pa se je moral boriti vse do l. 1949., da so mu vrnili njegovo obrtno pravico. Tako je po dolgih letih mlin zapel staro pesem, ki so jo na tujem tako pogrešali! Naslednje leto pa je oče umrl, zadela ga je srčna kap. Obrtna pravica je po zakonu prešla za leto dni na vdovo, sin Lipej pa je upravičeno pričakoval, da jo bo oblast nato dodelila njemu, saj je očetu že od malega v mlino pridno pomagala. Toda ne! Obrtna pravnica v Celovcu meni, da to ne zadostuje in zahteva prepisano sedemletno učno dobo v večjem mlinu. — Rezačeve so izselili zato, ker so bili zavedni Slovenci. Zato tudi Lipej danes nima predpisane učne dobe. Ali naj bo zaradi tega sedaj vsa družina ob krh? — V Rovah pa vedo ljudje povedati, da oblast ni vedno tako natančna, kadar ne gre za koroško Slovence. V Zgornji venci vodi menda edino trgovino oseba, ki tudi nima predpisane učne dobe, pa je brez posebnih težav dobila koncesijo. To pa niso edini primeri! Toda čujmo, kaj pišejo »Salzburger Nachrichten«, glasilo tako imenovane aštranske neodvisne dne 30. dec. 1951: »Človeška pravica... je med drugim tudi pravica do dela, ki jo vsebujejo svete in vzhvišene pogodbe, sklenjene l. 1919 v Versaillesu, Saint Germainu, Trianonu itd. ob rojstvu velikega Društva narodov, čigar naslednica je današnja OZN. K temu poglavju spada sledeče stanje:

reč meni, da avstrijskim prisilnim delavcem nikdar ne gre odrediti človeške pravice do dela. Tu prednjači Tito. Le pri plačilu se, naravno, stvar neha. O tem piše namreč le sveto pismo... Bivši nacisti, ki so med vojno brezvestno plenili domove slovenskih izseljencev, sedaj torej zahtevajo plačilo za delo, ki so ga opravljali kratak čas po vojni na opustošenih posevstvih svojih žrtev! S procesi so že pričeli: Zwitner Janko — bivši izseljenec — lastnik posestva v Zahobcu v Ziljski dolini, je dobil pred kratkim obvestilo od beljaskega okrajnega sodišča, da sta proti njemu vložila tožbo dva bivša nacisti, ki sta po vojni delala na njegovem posestvu. Plačilo zahtevata za svoje delo. Pa ne, da bi požabila, da sta med vojno skupno z drugimi nacisti žela in pospravljala žito z njegovih njiv in si še marsikaj drugega prisvojila, sicer pa je bilo takrat to »zakonito dejanje! Danes pa se, skupno s celotno »VdU bratovščino« sklicujejo na demokratska načela, češ »smo proti prisilnemu delu.« — Če bodo v tem procesu bivši nacisti zmagali, bo njihov pogum še bolj zrasel in mu bodo, nedvomno sledili novi Stari nacistično sovražstvo do koroških Slovencev vedno bolj vzplamteva. Avstrijske demokratične množice izražajo ob raznih prilikah svoje ne-

Tudi devetčlanska Dragašnikova družina iz Kostanj pri Vrbi je l. 1942. romala v internacijo. Bila je med prvimi na seznamu zavednih slovenskih družin iz občine Kostanje, ki ga je sestavil in podpisal »Bauernführer« nacist Teppan iz Kostanj. Dragašnik je bil namreč zelo delaven član Slovenskega prosvetnega društva v Kostanjah. V njegovi hiši je bila tudi prosvetna dvorana. Ko so družino izselili, je posestvo leto dni upravljala omenjeni nacist Teppan in ga popolnoma izproal. Prisojil si je inventar, razprodal živino in »gospodaril« po svoje. Na posestvo so končno naselili nekoga s prijeljastja iz Kanalske doline, ki je pripeljal tja svojo opremo in živino. Ko so se Dragašnikovi vrnili na svoj dom — gospodar Dragašnik je kmalu za tem umrl — niso našli tam razen hiše in zemlje niti kosčka nekdanjega imetja. Priseljencev pa je zahteval za svoje premoženje, ki ga je pripeljal k hiši, 28.000 šilingov. Kje vzeti denar? »Naj plača tisti, ki je Dragašnikove okradel!« — tako sodijo koroški Slovenci. Toda Teppan ni dal Dragašnikovim niti groša, čeprav ima krasno posestvo in poln hlev živine. Priseljenci Kanalačan pa je še vedno pravni lastnik Dragašnikovega posestva!

Rezačeva družina v Rovah pri St. Iljuju preživlja težke dni: Obrtna zbor-

30 držav na zimski olimpiadi

Organizacijski odbor za zimске olimpijske igre je prejel zdaj še prijavo Izraela, ki bo poslal v Oslo tri svoje smučarje. S tem se je število držav-udeležencev na zimskih olimpijskih igrah povečalo na 30. Poleg Izraela bodo sodelovali te države: Argentina, Avstralija, Avstrija, Belgija, Bolgarija, Kanada, Češkoslovaška, Danska, Finska, Francija, Nemčija, Japonska, Grčija, Anglija, Island, Italija, Jugoslavija, Libanon, Norveška, Nova

Zelandska, Nizozemska, Poljska, Portugalska, Romunija, Španija, Švedska, Švica, Madžarska in ZDA. Nemci pošljejo v Oslo 58 tekmovalcev. Iz Hanoverja poročajo, da bo Nemčija poslala na zimске olimpijske igre v Oslo 58 tekmovalcev, ki bodo dokončno izbrani po tekmovaljih v Garmischu. Kapetan nemškega moštva bo dr. Herbert Kunze in ne predsednik nemškega olimpijskega odbora Karl von Halt, ker je nemški olimpijski odbor upošteval željo Norvežanov, da ljudje z nacistično preteklostjo niso zaželeni. Argentina bo v Oslo poslala 8 smučarjev, in sicer 2 ženski in 6 moških. Dva tekmovalca sta že v Franciji, ostali pa trenirajo v Andih.

Prvenstvo v hokeju na Jesenicah

Zveza za drsanje in hokej na ledu je razpisala na Jesenicah prvenstvo tekmovalcev za republiko prvenstvo v hokeju na ledu. Sodelovala bodo moštva SSD Ljubljana, SSD Ljubelj iz Tržiča, SSD Papirničar iz Več in SSD Gregorčič iz Jesenic. Tekmovanje bo v soboto in nedeljo 12. in 13. t. m. po naslednjem razporedu: Sobota: ob 16. Ljubljana: Ljubelj, ob 19. Gregorčič: Papirničar. Nedelja: ob 10. Papirničar: Ljubljana, ob 15. Ljubljana: Gregorčič (mudanci), ob 19. Gregorčič: Ljubljana. V odmoru med tekmo bosta nastopila z olimpijskim programom tudi naša drsalsca Palmetova in Lajovic.

Drevi dvoboji v Kranju

Danes bodo v Kranju po dolgem odmoru, spet nastopili ljubljanski boksaarji, ki se bodo pomerili v prijateljskem srečanju z boksaarji iz Kranja. V vrstah ljubljanskega Triglava nastopijo: Baloh, Vjvod, Vilhar, Preželj, Azman in še drugi znani boksaarji. Dvoboj bo ob 20. v Fizikurnem domu. Za to srečanje je med kranjskim občinstvom veliko zanimanje. Znaša imena obetajo, da bodo borbe dobre in da bodo boksaarji pokazali vse svoje znanje.

Naši alpski smučarji v Bad Gasteinu

V četrtek so jugoslovanski alpski smučarji, ki se pripravljajo za zimске olimpijske igre v Oslo, prispeli v Bad Gastein. Naši tekmovalci so takoj po prihodu začeli s treningom. Prvič bodo nastopili na velikem mednarodnem smučarskem tekmovalju »Teden zimskih sportov« od 17. do 20. januarja v Gasteinu. Na tem tradicionalnem tekmovalju bodo sodelovali smučarji iz 14 držav, med drugimi znani prvaki in rekorderji Avstrijski Romova in Belsberger, Italijan Zeno Colo, Francoz Couttet, Američanka Mead, Šved Solinger itd.

Še ena zmaga RSK v Maroku

Nogometno moštvo BSK iz Beograda je premagalo v Casablanca klub »Vidat Atletik« 1:0. Domača ekipa je sedaj na prvem mestu nogometnega prvenstva Maroka. V nedeljo, 13. januarja bo igral BSK v Gibraltarju.

Kdo bo hitrejši od Alfonza Kovačiča?

Pred zadnjo svetovno vojno smo se v atletiki krčevito oklepali teorije, da Slovenci n. pr. ne morejo biti dobri metalci, Hrvatini in Srbi pa ne dobri tekači na dolge proge. To naziranje, ki je seveda popolnoma zgrešeno, je temeljilo na takratni praksi, po kateri so bili daleč najboljši metalci in vrstah hrvatskih in srbskih atletov, najboljši tekači na srednje in dolge proge pa med slovenskimi atletični. V skokih je bilo stanje takrat precej izenačeno, medtem ko se je v tekih na kratke proge merilo. Prvi, ki se je od slovenskih sprinterjev uveljavil v državnem merilu, je bil Perpar, takoj za njim pa Valtrič. Ko je prvi je jemal slovo, se je pojavil doslej nika najboljši sprinter Alfonz Kovačič, katerega oficijelno državni rekord je bil izmeren komaj letos, to je po 16 letih, medtem ko njegovega sicer najboljšega rezultata 10,6 sekund na 100 m, ki iz čudnih razlogov ni bil priznan za rekord, ni dosegel še nihče v državi. Kje je bil Kovačič v najboljši formi, mu je nesrečna poškodba mišice pri teku na 200 m na državnem prvenstvu v Ljubljani leta 1936 preprečila uspešno nadaljevanje. Za njim je nastajala precejšnja praznina in več let nismo imeli nobenega sprinterja. Šele tik pred vojno se je pojavil njemu enak Marko Račič. Svoj najboljši rezultat je dosegel Račič leta 1940 na jesenskem propagandnem mitingu v Celju. Nadaljne uspehe pa mu je preprečila vojna. Ponovno je začel delovati po osvoboditvi. Ze leta 1945 je v Zagrebu osvojil na 200 m državno prvenstvo, toda na 100 m je ostal komaj na mestu. Bilo je očividno, da je z njegovim tipno sprinterskim sposobnostmi konec, čeprav je to pozneje deloma ovrgel, toda njegova specializacija je postal tek na 400 m. Vsega skupaj smo imeli pred vojno v Sloveniji tri sprinterje, ki so dosegli rezultat pod 11 sekund. To so bili Kovačič 10,6, Račič 10,8 in Valtrič 10,9. Za kratkoprojno merilo in strokovno stanje v slovenski atletiki je bil to vsekaroli velik uspeh.

ZAKAJ NE PRIDEMO Z MRTVE TOČKE
Prva leta po osvoboditvi je slovenska atletika zabeležila precejšen padec, toda po l. 1947 se je stanje vidno popravilo, tako da smo danes že v mnogih disciplinah precej boljši kakor pred drugo svetovno vojno. To pa, žal, ne velja za naše najboljšie sprinterje, ki se zadnjih sedem let vrte kot v začaranem krogu pri rezultatih od 11,1 do 11,4 sekunde. Če, da se bomo nikdar več elikali o rezultatu pod 11 sekund, ki naj bi ga dosegel slovenski tekač. Kje naj iščemo vzrok? Morda zopet v teoriji, da Slovenci nismo dobri sprinterji? Tega ne moremo trditi, kakor ne moremo reči, da so Hrvati slabši doolprogaši, ko so danes najboljši v državi in celo med najboljšimi na svetu!

Očelniki si naše povojne najhitreje tekače, in sicer do 5. mesta v vsakeletni tabeli najboljših, in odgovor na »stajlino« vprašanje: »Kaj nam manjka?« Zgodovinsko vprašanje pa smo sodili, da bo Račičev naslednik. Predvidevanja se naberž ne bi izpolnila, če ne bi zaradi študija prenehal s treningom. saj je dosegel na 200 m odlični rezultat 23,9 sek. Naslednji kandidat je bil Kolarč, ki je bil l. 1946 z rezultatom 11,2 v Sloveniji tretji. Ta rezultat je naslednje leto še popravil na 11,1, medtem ko je dosegel na 200 m celo najboljši slovenski povojni rezultat 22,9. Tudi on je zaradi službenih razmer (nastopil je službo v Brežicah) prenehal že s tekmovaljem leta 1928. V odlični formi je bil takrat tudi Sušteršič (11,1), znan še izpred vojne, ki pa je bil že prestar, da bi izpolnil naše želje.

TUDI CELJANI SE NISO IZPOLNILI PRICAKOVANJ

V Celju sta se l. 1947 pojavila brata Petauerja. Oba sta v začetku dosegla odlični rezultat 11,2, kar pa je bil tudi njun višek. Takrat je kazalo, da se je kmalo pojavila dolgo pričakovana sprinterska zvezda. Toda upi se spet niso izpolnili. V naslednji sezoni sta se pojavila zopet dva nova atleta, ki sta se zvrnila na prva mesta v Sloveniji. To sta bila Rožman (11,3) in Dolenc (11,4). Žel pa sta tudi ta dva v glavnem obšla pri začetnem uspehu. Bila sta na vrhu slovenske tabele sprinterjev še l. 1949, hkrati pa tudi končala svojo sprintersko kariero. Za Rožmana je bilo že od vsega začetka bolj ali manj jasno, da njegova domena ni sprint, ker je njegova telesna konstitucija povsem kazala na srednjega progša. Njegovi poznejši nastopi na srednjih progah so to samo potrdili. Dolenc pa ni bil dovolj resen za večje podvige, za katere je bil verjetno sposoben.

Leta 1950 so imeli v sprintu glavno besedo zopet Celjani. Pojavila sta se Lorger in Mijač, med Ljubljancema pa je bil najboljši Sturm. Podobno stanje je bilo tudi l. 1951, ko se je začel od starih uveljavljati zopet Petauer, izmed novih pa so bili najmočnejši Jerjav, Furlan, Hrbar in Cerne. V pretekli sezoni je bil najboljši Lorger z rezultatom 11,1 sekunde, njegov najhujši nasprotnik pa je bil Mijač, ki spominja po svoji borbenosti in slogu teka na znanega Nizozemca Osendarpa. Skoda, da se je Mijačredi sezone poškodoval, kajti ni izključeno, da bi bil ob koncu leta naš najboljši sprinter. Ni dvoma, da ima Lorger

Tekmovalci na 100 m na lanskem dvoboju z Anglijo v Beogradu: Bailey, Peccilj, Shenton, Jovančič

tudi v sprintu velike sposobnosti, vendar bo njegova glavna disciplina v bodočnosti tek čez ovire. Glavni kandidat za slovenskega sprinterja št. 1 je zato Mijač, seveda v kolikor bo popolnoma ozdravel.

Čeprav je stanje na stometerski progicde vrhunskih rezultatov po osvoboditvi vseokoli na približno istem nivoju, smo napredovali vsaj v štetih 4:100 m, v kateri je ekipa Kladivarja lani izboljšala slovenski rekord iz leta 1934 od 44,4 na 44,3. Najboljši slovenski rezultati v štetih 4:100 m so bili zadnjih deset let pred drugo svetovno vojno od leta 1931 do 1940, in sicer: 46,4, 44,8, 46,0, 44,4, 45,0, 46,0, 45,9, 45,8, 46,4, 45,3, po osvoboditvi pa 46,5, 46,2, 45,1, 45,0, 45,0, 45,2, 44,8 in 44,3. Kak poseben napredek v desetih letih torej ni videti, posebno še če omenimo, da je dosegla reprezentanca Ljubljane že l. 1926 v postavi Perpar-D. Stepišnik-Weibl-Valtrič državni rekord z rezultatom 44,8.

Nazoren pregled o stanju po osvoboditvi pa nam prikazuje tudi tabeli pe-

torice najboljših doseženih rezultatov na 100 in 200 m od l. 1946 do 1951.

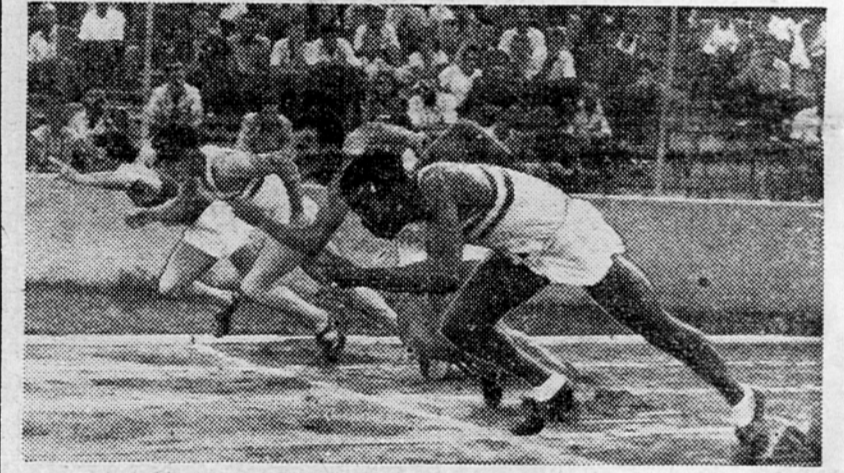
	100 m				
	I.	II.	III.	IV.	V.
1946	11,0	11,1	11,2	11,4	11,4
1947	11,1	11,2	11,2	11,3	11,4
1948	11,3	11,3	11,4	11,4	11,5
1949	11,2	11,3	11,3	11,4	11,4
1950	11,2	11,3	11,3	11,3	11,3
1951	11,1	11,3	11,3	11,3	11,4

	200 m				
	I.	II.	III.	IV.	V.
1946	22,8	23,0	23,3	23,4	24,2
1947	23,3	23,4	23,5	23,6	23,7
1949	23,3	23,4	23,7	23,6	23,9
1949	23,3	23,4	23,7	23,8	23,9
1950	23,4	23,5	23,7	23,8	23,9
1951	23,1	23,2	23,3	23,5	23,5

KJE JE VZROK ZA SLABO STANJE?

Na to vprašanje ni lahko odgovoriti, lahko pa navedemo nekatere glavne vzroke. Kratkost proge na 100 m marsikoga zavede, da pojmuje ta tek kot jankoprogo. Prisrčnica, da se »sprinter« rodi, drži, toda brez ostrge in napornega treninga tudi nadarjen tekač ne more računati na uspeh. Pri nas smo, zlasti po vojni, polagali vse preveč važnosti na slog teka, ki smo ga »moderinizirali«. Lekcije so nam dali tekači Rancinga iz Pariza, ki so v Celju z »neprijetnim« slogom teka brez truda opravili z našimi sprinterji.

Druga velika napaka je ta, da pri nas skoraj nimamo specialistov za sprint. Veak se poskuša uveljaviti še na drugih progah, posebno v primeru, če mu v eni ali dveh sezonah ne uspe doseči re-

Tekmovalci na 100 m na lanskem dvoboju z Anglijo v Beogradu: Bailey, Peccilj, Shenton, Jovančič

zultat pod 11 sekund. Glavna napaka pa je, da ravno sprintom posvečamo premalo pozornosti. Kaj pomeni iskati tekače za neko disciplino, nam nazorno kaže tek čez zapreke, v katerem so se Slovenci tekači, ko jim je bila zaradi pravil za zvezno liso posvečena največja skrb, v dveh letih povzpeli na čelo juve-nisce niso grajeni za tek čez ovire. Pogojoslovskih tekačev, čeprav je tudi zaradi do nedavnega veljalo pravilo, da Slo-nenskimajmo ta zgled in uspeh ne bo izostali!

Zieno Vahar

MED KORALI IN MORSKIMI SOMI

PVSTOLOVŠČINE V KARIBSKEM MORJV

SPISAL HANS HASS — PREVEDEL AVGUSTIN FERNAT 21

Kmalu smo zaspali, še v snu so nam brnele v ušesih melodije malih skavtov, ki so ostali na krovu in med prepevanjem prebili noč.

Zjutraj je potegnila ostra sapa in se močno vprla v jadra, »Sultana« je veselo poskakovala na visokih, sončnih valovih.

»Bon dia, com bai« nas je pozdrvil kapitan, ki je sedaj sam krmaril ladjo, na glavi je imel pisano ruto, da je bil ko kakšen pirat. Oba mornarja sta medtem pripravljala zajtrk, postregla sta nas s »funtino«, iz se koruzno zdrobovo juho, s katero se domačini največ hranijo, in z osoljenimi ribami. Za naju je kapitan naročil, naj skuha-hata kavo.

Pozneje smo se splazili prav na ladijski nos, kjer je najbolj gugal, in gledali množevitilne leteče ribe, ki so prestrašeno odskakovale pred ladjo. Prav mirkavno je gledati, kako skatejo te vitke, modrikaste ribice. Spretno udarjajo z repnimi plavutmi, da se gladka, bleščeča telesca bliskovito dvigajo iznad valov, velike, prozorne prsne plavuti razprostirajo v vetru ko krila in jadrajo tik nad površjem ko nežni, kristalni ptiči. Po kakšnih dvajsetih metrih se večinoma spuste spet v vodo, videli pa smo tudi take, ki so preleteli celo nad sto pedeset metrov.

Nekatere posebno spretno ribice so posekale celo to razdaljo; komaj so se dotaknile vode, so zapognile rep

naprej, se pognale z novimi, krepkimi udarci spet v vlišino in tako junaško krmarile naprej. Zapeljali smo v krdelo prav mladih letcih rib; ko bleščeti komarji so se razleteli na vse strani, da jih ne pograbi obav bava. V tem smo se že toliko približali otoku, da smo na obali lahko razločili vsak grm in vsako drevo. Bonaire je na zahodni strani gorat, proti vzhodu pa bolj in bolj položen, nazadnje preide v ravnino, tako da se zdí ta del otoka od daleč ko tanka, z obzorjem vzporedna črta, ki se neopazno izgublja v daljavi.

Proti pol deseti smo prišli v Kralendijk, sedež holandskih oblastev, in se ustavili v pristanišču, kjer je bilo ob pomolu že nekaj večjih dvojambornic iz Jamaice in Puerto Rica. Kralendijk leži na ravnini, hiše so majhne, zidane iz belega kamna in vsepovsod raztresene ob obali, ki teče v ravnini črti. V sredini stoji nad polome trdnjava in velika hiša, v kateri prebiva Gezaghebber.

To malo, miroljubno, od sveta odmaknjeno mesto ce loči od bogatega, kipečega in podjetnega Willemstada ko noč pa dan: vse pove ena sama besedica: bencin.

Otočani so mešanica zamorcev, Venezuelčanov In starih Indijancev, ki se zdaj na veliko preseljujejo na Curaçao, ki ima bodocnost, kjer si služijo kruh kot delavci v pristanišču ali po tovarnah; ostali ostanejo doma ribiči in spretni izdelovalci čolnov. Bonaire že od starih časov slovi v vsej zahodni Indiji po pogumnih mornarjih in svoji elegantni zunanosti. Ob doigi obali

so papirji v redu, s trmo smo dosegli, da je debeli Gezaghebber telefonično vprašal v Curaçao, kaj naj stori.

Odgovor smo pričakovali šele popoldne, zato smo pustili svojo kramo začasno v pristanišču in šli iskat dr. Diemonda, holandskega živnozdravnika, ki je bil verjetno na otoku, Dr. Diemond, tako so nam rekli v Willemstadu raziskuje o ribarstvu in nam bo dal lahko dragocene podatke. Iz gostišča Hellmuth, kjer je stanoval, so nas poslali k staremu Kačiju, ki je delal zanj čoln, pa tudi tam ga nisem dobil, temveč pred učiteljevo hišo, prav na koncu obale.

»Kajne, da ste studentje z Dunaja?« nam je stiskal roke dr. Diemond, mnogo sem že slišal o vas, takoj sem vas spoznal po lepih bradah.

Povabil nas je v učiteljevo hišo, kjer so nam postregli z dobro kavo. Tu smo pobliže spoznali Musseja, o katerem smo slišali že toliko lepega. Je to srednje visok, vitek in žilav moš, ostre poteze na njegovem obrazu nas spominjajo roparske ptice. Majhna, ozka glava čepi na dolgem vratu, tako da je dobro vidno Adamovo jabolko, nos ima potlačen, ožgana koža je na ličnih kosteh napeta, oči pa kažejo, da je mož podjeten in zna človeka navdušiti.

Dr. Diemond se je zanimal za naše ugotovitve v zvezi z ribami. Morali smo mu do pičice natančno vse popisati, o mnogih ribah nam je povedal znanstvena imena. Ko je nanesel govor o jadrnici, ki smo jo mislili vzeti na posodo, je dejal:

Holocentride